

Katedra: Tělesné výchovy
Studijní program: Tělesná výchova a sport
Studijní obor (kombinace): Tělesná výchova a sport, Humanitní studia

NÁZORY UČITELŮ NA VYUŽÍVÁNÍ GYMNASTIKY VE VYUČOVACÍM PROCESU TĚLESNÉ VÝCHOVY

TEACHERS' OPINION ON USING GYMNASTICS IN EDUCATIONAL PROCESS

Bakalářská práce: 10–FP–KTV– 0006

Autor:
Iva HUDEČKOVÁ

Podpis:

.....

Adresa:
Pod Nemocnicí 2141
269 01, Rakovník

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Vrchovecká

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
60	27	0	28	15	2

V Liberci dne: 30. července 2010

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 30. 07. 2010

Iva Hudečková

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Pavlíně Vrchovské za vedení mé bakalářské práce, za praktické rady a za možnost využít její zkušenosti v této problematice.

Anotace

Název práce: Náhledy učitelů na využívání gymnastiky ve vyučovacím procesu tělesné výchovy

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaký názor mají učitelé tělesné výchovy v Rakovníku a v Liberci na zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy na 1. stupni základních škol a jaké je její technické zabezpečení. Data potřebná pro výzkum byla získána pomocí anketního šetření. V anketním šetření jsem zjišťovala názory respondentů za pomoci 27 jasně, srozumitelně a stručně formulovaných otázek. Anketa obsahovala otázky otevřené, polouzavřené, uzavřené dichotomické, uzavřené polytomické a výčtové. Z výsledků vyplývá, že 100% oslovených učitelů zařazuje gymnastiku do vyučovacího procesu tělesné výchovy. Tělesná výchova škol probíhá ve větší míře v prostorách vlastní tělocvičny, která je materiálně velmi dobře vybavena nářadím a náčiním k výuce gymnastiky. Slabým místem zůstává využívání netradičního nářadí, náčiní a didaktické techniky během výuky.

Klíčová slova: gymnastika, tělesná výchova, rámcové a školní vzdělávací programy, vybavení

Annotation

Title: Teacher's opinion on using Gymnastics in PT educational process

Main objective of this bachelor's essay is to find out PT teacher's opinion in Rakovník and Liberec on including Gymnastics in the educational process on basic school and whether they use available equipment. Data were gained through questionnaires. In these I was investigating the opinions of respondents by 27 clear, short and understandable questions. Questionnaire contained of questions open, half-closed, closed, dichotomy, closed polytomous and enlisting. The results showed that 100% of respondents classified gymnastics into their teaching process. Physical Education takes place increasingly in their own premises gym, which is materially well-equipped with tools and equipment for teaching gymnastics. Weak point remains the use of unconventional tools, equipment and didactic techniques in teaching.

Key words: Gymnastics, PT (=physical training), general and scholastic educational programs, equipment.

Die Annotation

Titel der Arbeit: Die Lehreransichten an die Nutzung der Gymnastik im Lehrprozess des Turnest

Das Hauptziel dieser Arbeit ist Feststellen, herauszufinden, die Einbeziehung der Gymnastik im Lehrprozess im Turnen die Sportlehrer der Grundschulen in Rakovník und Liberec aus der 1. Stufe hat und ob Sie Turngeräte und Werkzeuge, die für Sie verfügbar sind, verwenden. Erforderliche Daten für meine Forschung wurden durch die Umfrage erhalten. In der Umfrage habe ich die Meinungen den Befragten in der Regel auf das aktuelle Problem von 27 bündig, verständlich und kurz formulierten Fragen. Die Umfrage hat offene, halboffene, geschlossene – diminierende, geschlossene – polytomische und spezifische Fragen. Die Ergebnisse zeigten, dass 100% der Befragten Lehrer die Gymnastik zu einem Sportunterricht einordnet. Der Sportunterricht der Schulen findet sich in größerem Umfang in ihren eigener Turnhalle statt, die wesentlich gut mit Werkzeugen und Gerätschaften, um die Gymnastik zu unterrichten, ausgestattet ist. Ein schwacher Punkt bleibt immer der Einsatz von untraditionellen Werkzeugen, Ausrüstung und Lehrmethoden während des Unterrichtes.

Schlüsselwörter: Gymnastik, Turnen, allgemeine und pädagogische Programme, Einrichtungen

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a úkoly práce	10
1.1 Cíl práce.....	11
1.2 Dílčí úkoly	11
2 Historie gymnastiky.....	12
2.1 Historický vývoj tělesné výchovy a gymnastiky jako součásti kurikula.....	12
2.2 Zavádění tělesné výchovy jako povinného předmětu do škol v českých zemích	14
2.3 Vývoj gymnastiky jako samostatné sportovní disciplíny	16
2.4 Komplexní soustava tělesných cvičení dr. Miroslava Tyrše	18
3 Dnešní podoba gymnastiky	19
3.1 Gymnastické sporty a druhy gymnastiky	19
3.2 Gymnastika ve školní tělesné výchově.....	20
4 Metodika.....	23
4.1 Charakter výzkumu	23
4.2 Použité metody	23
4.3 Charakteristika výzkumného souboru	23
5 Interpretace výsledků.....	25
6 Závěr	55
7 Literatura	56
Přílohy	58

Seznam zkratek

aj.	- a jiné
ČSR	- Československá republika
FTVS	- Fakulta tělesné výchovy a sportu
GYM	- gymnastika
Lb	- Liberec
MČR	- Mistrovství České republiky
ME	- Mistrovství Evropy
MS	- Mistrovství světa
OH	- Olympijské hry
PF	- pedagogická fakulta
popř.	- popřípadě
ŠVP	- Školní vzdělávací program
Ra	- Rakovník
RVP ZV	- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
tj.	- to jest
TV	- tělesná výchova
tzv.	- tak zvaný
VŠ	- vysoká škola

Úvod

Dle Zítka: „Pojem gymnastika, jako všechna tělesná cvičení zajišťující všestranný tělesný vývoj, je dodnes používán v severských zemích i celé angloamerické oblasti. U nás pro širší pojetí tělesných cvičení použil dr. Miroslav Tyrš název „tělocvik“. Po druhé světové válce došlo pod vlivem sovětské teorie k dělení tělesné výchovy na gymnastiku, sporty, hry a turistiku.“¹

V České republice patřila gymnastika k tradičním sportovním odvětvím, ale s příchodem nových sportovních odvětví, zvyšující se ekonomickou náročností a obtížností tohoto sportu se stává pro řadu lidí méně dostupnou. Stále nové a nové technologie a techniky působí na změnu životního stylu mladých lidí. První a často i poslední kontakt dětí a mladých lidí s tímto krásným sportovním odvětvím probíhá na základní škole.

Díky zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy mají žáci možnost získat pod odborným vedením, v ideálním případě, teoretické znalosti a základní pohybové dovednosti. Právě při výuce gymnastiky na základní škole se většina žáků vůbec poprvé seznámí s obsahem gymnastiky, s gymnastickým náčiním a nářadím. Gymnastika má vliv i na žáky samotné. Poskytuje jim potřebné informace a pohybové dovednosti. Díky gymnastice mají příležitost poznat se při jiných činnostech a v jiných podmínkách, než jsou jim běžně známy. Gymnastické sporty a činnosti jsou až na výjimky individuální povahy. Jejich provozování je však sociálně podmíněné. Gymnastický výkon je podřízen účinnému vztahu mezi trenérem (učitelem) a cvičencem, ale také mezi cvičenci navzájem, jevově individuální výkon je dosahován kolektivním úsilím. Prostřednictvím něho se stimuluje utváření sociálně významných vlastností – odpovědnosti, sebeovládání, odvahy, přátelství, podřízení se celku. Správně vedená hodina gymnastiky navíc uspokojuje přirozenou potřebu dětí – potřebu pohybu (Hájková, Vejražková, 1994).

Touto prací jsem se rozhodla vysledovat, jaký názor mají učitele tělesné výchovy v Rakovníku a Liberci na zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy na 1. stupni základních škol. Zda gymnastiku do vyučovacího procesu sami zařazují, mají-li k dispozici potřebné vybavení a zda ho vůbec využívají.

¹ ZÍTKO, M. *Všeobecná gymnastika - speciální učební text*. 1. vyd. Praha: ČASPV, 2000. ISBN 80-902509-7-1.

1 Cíl a úkoly práce

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaký názor mají učitele tělesné výchovy v Rakovníku a Liberci na zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy 1. stupně základních škol a jaké je její materiálně-technické zajištění.

1.2 Dílčí úkoly

1. Syntéza poznatků
2. Zjistit data pomocí ankety
3. Zpracovat výsledky anketního šetření a uvést závěry do praxe

2 Historie gymnastiky

2.1 Historický vývoj tělesné výchovy a gymnastiky jako součásti kurikula

Školní tělesná výchova je více než 130 let součástí výchovy a vzdělání na školách v českých zemích. Ve velmi dlouhém časovém období od antiky až po konec 19. století se postupně vytvářely předpoklady k začlenění tělesné výchovy do systému výchovy. K důležitým stimulům tohoto procesu patřilo rozšíření volného času lidí díky efektivnějším způsobům výroby a produkce. Rozvoj filosofie a dalších přírodních a sociální věd řadíme k dalším stimulům, neboť přispěly k vývoji o poznání člověka. Postupem času tak vznikaly teorie o ideální výchově člověka (Rychtecký, Fialová, 2002).

S významem tělesné výchovy ve výchově člověka se setkáme již v koncepci významného antického filosofa Platona. Ve svém spise *Republika* charakterizuje dvě složky umění, které napomáhají k rozvoji duše – gymnastiku a hudbu. V antických vzdělávacích institucích byla gymnastika, společně s tancem, atletikou a hrami, již součástí kurikula. Antický systém vedl k všestranné kultivaci těla, vycházel z přirozených cvičení a jeho cílem byla idea harmonické výchovy a vzdělání v duchu kalokagathie (Hájková, Vejražková, 1994).

Středověk je spojen s potlačením tělesných cvičení v systému výchovy. Výjimkou byl systém církevních rytířů. Jejich kurikulum tvořilo sedm rytířských ctností (jízda na koni, lov, šerm, plavání, střelba z luku, veršování a hra v šachy). Později byly ctnosti rozšířeny o tanec, kde byly uplatňovány přesné pohyby, postoje a figury. Renesance přinesla do cílů a pojetí výchovy humanistické impulsy. Vzdělávaly se především šlechtické děti, jejichž výchova byla realizována individuálně. Tělesná cvičení byla zaměřena hlavně na pohybové hry. Tělesná výchova se v institucionální výchově prosadila nejdříve na šlechtických školách, poté na univerzitách v Itálii, odkud se rozšířila až do celé Evropy. Významným přínosem této doby byla práce humanisty L. Vivese „*Jak vyučovat*“. Do vzdělávacího kurikula zařadil předmět tělocvik a hry, který by zaměřen především na běh a míčové hry. Díky němu se tělesná cvičení začala vyučovat i na jezuitských školách, které patřily k nejrozšířenějšímu typu vzdělávání té doby. K zavedení výuky tělesné

výchovy na německých univerzitách přispěli němečtí reformátoři M. Luther, U. Zwingli a Švýcar E. Rotterdamský (Rychtecký, Fialová, 2002).

V dnešní době jsou stále platné a uznávané přístupy k tělesné výchově, které vytvořil J. A. Komenský. Ten vycházel z přirozené potřeby pohybu dětí jako základního projevu života. V 17. století, v době rané industriální společnosti, se změnil vlivem filosofie realismu, která je úzce spjata se životní praxí, požadavky na vzdělání včetně tělesného rozvoje člověka. K hlavním reformátorům této doby patřili J. Locke a J. J. Rousseau. J. Locke ve své koncepci výchovy preferoval z tělesných cvičení: šerm, zápas, plavání, tanec, otužování a překonávání překážek. J. J. Rousseau: plavání, jízda na koni, šplh, běh, chůze, lezení, skoky a hody. V 2. pol 18. st založil filantropista J. Basedow v německém Dessau přirozenou školu, kde byly povinné 3 hodiny tělesné výchovy a rekreace denně. Jednou z disciplín tělesné výchovy byl dessavský pentathlon (běh, skok, šplh, nošení břemen a cvičení rovnováhy). Ch. G. Salzmann, učitel z Dessau, zavedl nová tělesná cvičení, která jsou dodnes hojně využívána. Jedná se o cvičení přímivá, cviky obratnosti na zemi a běh se švihadlem. Klasikem tělesné výchovy je J. CH. Guts-Muths. Díky jeho zápiskům vznikla roku 1793 první metodická kniha o tělesné výchově mládeže „Gymnastik für die Jugend“. Kniha obsahuje systematický přehled známých cviků, umožňující rozčlenění žáků podle schopností a věku. Guts-Muths kladl důraz na cvičení se záchranou a doporučil dělení vyučovací hodiny na část postupného rozcvičení, zatížení a uklidnění. Zdařilou metodickou příručkou pro učitele vytvořil švýcarský pedagog J. H. Pestalozzi „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt“ Jak Gertruda vyučuje své děti. V dalším svém díle „Gelenksübungen“, kloubová cvičení, popisuje svoji elementární gymnastiku, která byla prováděna se žáky hromadně ve třídě. J. H. Pestalozzi je navíc považován za tvůrce prostných. Koncem 18. a začátkem 19. století došlo vlivem herbartismu k vyčlenění dovedností, tím i tělesné výchovy z tělesné výchovy z povinných školních programů. Tělesnou výchovu lze vyučovat pouze jako nepovinný předmět (Rychtecký, Fialová, 2002).

V první polovině 19. století se objevily tělovýchovné směry, které tvoří hlavní zdroje vývoje tělesné výchovy a současného pojetí gymnastiky. Německý turnerský systém nářadového tělocviku formuloval A. Spiess do podmínek škol. Hlavními představiteli tohoto směru jsou Friedrich Ludwig Jahn a Ernst Wilhelm Bernhard Eiselen. Systém otce a syna Lingových byl modifikován v severských zemích. Hlavním znakem švédské

gymnastiky je účelnost každého cviku. Tomuto účelu je přizpůsobeno přesné provádění cviků, konstrukce náradí a náčiní. Syn P.H. Linga J.H. Ling rozpracoval systém do metodických pokynů pro školní praxi podle věkových stupňů a pohlaví. Francouzský systém přirozené metody kritizuje statické a analytické provádění Langova systému cvičení (Kubička, 1993).

2.2 Zavádění tělesné výchovy jako povinného předmětu do škol v českých zemích

K zásadní reformě školství u nás došlo po porážce Rakouska ve válce s Pruskem. Roku 1869 se stala tělesná výchova součástí kurikula obecných škol. O dva roky dříve byl tělocvik zahrnut do přípravy učitelů na učitelských ústavech, kde se připravovali na své budoucí povolání. Na gymnáziích a reálkách byl tělocvik nepovinný. Roku 1870 byly stanoveny školním a vyučovacím řádem tři základní okruhy tělesných cvičení: pořadová, prostná, nářaďová. První osnovy používané u nás byly pojmenovány podle svého autora A. Spiesse. Cílem školní tělesné výchovy byl v té době rozvoj síly, obratnosti, odvahy, jistoty a sebedůvěry. Tělocvik měli žáci 2 vyučovací jednotky týdně. Pozitivem této doby se stal požadavek na řádné zavedení tělesné výchovy pro dívky, zavedení testování pro postup do vyšší třídy a nárok na kvalifikaci učitele tělesné výchovy. Vše mělo ale i své negativní stránky. Navržený obsah učiva přesunul výuku tělocviku do tělocvičen, hromadné provádění cviků, z důvodu bezpečnosti a prevence úrazu, tvořila hodiny šablonovitě stejné. Po prvních osnovách se začaly tvořit osnovy nové pro různé typy, stupně škol a pro učitelské ústavy. Koncem 19. století začaly náš systém tělesné výchovy ovlivňovat Lingův severský systém tělocviku, Deményho francouzský systém tělesné výchovy a rozšíření sportů díky olympijským hrám a mezinárodním federacím. Pod vlivem všech výše uvedených činitelů byly roku 1911 přepracovány osnovy pro chlapce a roku 1913 pro dívky. Rozsah 2 vyučovacích hodin týdně zůstal zachován (Rychtecký, Fialová, 2002).

Tyršova soustava byla základem národních tradic spolkového tělocviku sokolského, které ovlivňovaly koncepci školní tělesné výchovy po vzniku samostatné ČSR. Základní kurikulum, které tvořila cvičení pořadová, prostná a nářaďová, atletika a hry bylo doplněno o cvičení sezónní. Tj. o plavání, bruslení, sáňkování a lyžování z důvodu otužování žáků. Obsah kurikula byl maximální tím, že sloužil učitelům jako zásobník cvičení, která si volil učitel podle svého uvážení a podle prostředí, ve kterém vyučovací hodina probíhala. Učivo

bylo stejné jak pro chlapce, tak pro dívky s tím, že některé cviky byly dívkám přidány a některé byly určeny jako nevhodné. Rozsah 2 vyučovacích hodin zůstal nezměněn. Ve 30. letech 20. století došlo k velkým změnám v pojetí školní tělesné výchovy. Změnu podnítil princip tzv. novorakouské přirozené školy. Hlavními představiteli tohoto pedocentrického pedagogického směru byly Rakušané K. Gaulhofer a M. Streicherová. Ve své koncepci přirozeně reagovali na herbartismus, který žáka nechápal jako subjekt výchovy a vzdělání, ale jako objekt. Učivo obsahovalo především přirozená cvičení, která byla prováděna hromadně. Soutěže žáků byly doporučovány pouze u cvičení, která už žáci bezpečně zvládali. Gymnastické nářadí a náčiní se využívalo spíše jako překážka. Vyučovací hodina měla být využita co nejefektivněji s minimálním výkladem a omezením direktivních povelů. Učivo pro chlapce a dívky bylo diferencováno. 2 vyučovací hodiny tělesné výchovy týdně byly doplněny o sportovní aktivity, které byly jednou možností ve výběrovém programu (Reitmayer, 1977).

Během 2. světové války byl branný obsah učiva ovlivněn německým vlivem a rozsah tělesné výchovy rozšířen na 4 hodiny týdně. Po druhé světové válce se orientace školské soustavy i tělesné výchovy zcela změnila za působení nových vlivů. Byly definovány cíle a úkoly školní tělesné výchovy: školní, vzdělávací a výchovné. Kurikulum se odklonilo od novorakouského pojetí a stejně jako v jiných částech Evropy se hodiny zaměřovaly více sportovně. Základním učivem byly přiměřené cvičební tvary na nářadí, které už nesloužilo jako překážka. Požadavky na výkonnost žáků se zvýšily. V hodnocení a klasifikaci se začal uplatňovat systém norem, od kterého se časem upustilo. Po druhé světové válce si dívčí tělesná výchova našla plnou rovnoprávnost. Roku 1948 se tělesná výchova stává povinným předmětem pro všechny typy škol. Od šestého ročníku se tělesná výchova vyučuje pro chlapce a dívky zvlášť. Roku 1952 se tělesná výchova stává povinnou součástí kurikula na vysokých školách. Roku 1954 se na vysokých školách pedagogických objevila možnost studia tělesné výchovy, zatím pouze pro učitelky středních škol. Téhož roku se na základních a středních školách zavedly tzv. normativní osnovy tělesné výchovy. Ty kladly důraz na výkonnostní a výchovné cíle. Žáci plněním konkrétních úkolů a zvyšováním výkonnostních limitů směřovali k odznaku zdatnosti. Kurikulum obsahovalo gymnastiku, sportovní přípravu v atletice a hry. Žákům byla vštěpována i teorie tělesné kultury. Výkonnostní normy si našly i své odpůrce, a tak byly roku 1957 odstraněny z osnov. Současně byly zrušeny i nejobtížnější části učiva. Roku 1960 se začalo vyučovat podle jednotných osnov od nastoupení na základní školu až po

skončení školy střední. Učivo v tělovýchovných a sportovních oblastech bylo rozděleno do tří stupňů. První stupeň se týkal povinné tělesné výchovy na základní škole. Stupeň druhý, rozšiřující, byl určen pro mládež v tělovýchovných jednotách a stupeň třetí byl zaměřen na výkonnostní sport mládeže. Těmto osnovám předcházely osnovy předškolního vzdělávání a navazovaly na ně osnovy pro vysokoškolské studentky. Negativum osnov však je, že opomenuly žáky průměrné a mentálně postižené. Nepovinný předmět sportovní hry se začal vyučovat roku 1960/1961. Roku 1968/1969 se tato možnost objevila i pro žáky nižšího stupně v podobě pohybových her. V osnovách byly zdůrazněny i branné aspekty. Kromě výuky 2 hodin týdně tělesné výchovy se vyučovala branná výchova. Všeobecně se snížily požadavky na rytmiku a důraz byl kladen především na sportovní hry (Rychtecký, Fialová, 2002).

V 70. a 80. letech se tělesná výchova dostala do konkurenčního vztahu s činností sportovních klubů. Kluby často nabízely lepší materiální podmínky než školy. Proto se kurikulum zaměřilo jiným směrem. Kladl se důraz na prožitek z pohybu, zvládnutí dovedností nejpobulárnějších sportů, socializace a utváření pozitivních postojů k pohybové činnosti. K obsáhlým obsahovým, organizačním a řídicím změnám došlo v našem školství i v naší tělesné výchově roku 1989 vlivem společenských změn. Liberalizace kurikula a diverzifikace škol vyvolala větší nároky nejen na učitele, ale i žáky. Učitel se musel zaměřit na vhodný obsah vyučování, optimální rozsah a vyhovující materiální vybavení. Rozsah vyučovacích hodin, 2-3 týdně, se neměnil. Vedle povinného učiva tělesné výchovy se opět objevují i nepovinné předměty. Na některých školách, kde nejsou podmínky ke splnění 2-3 hodin týdně, je možnost výuku nahradit formou soustředěného vyučování na kurzech či sportovních táborech. To vše se týká i průměrných žáků a žáků s mentálním postižením. V této době vznikají sportovní kluby přímo na školách sjednoceny Asociací školních sportovních klubů (Rychtecký, Fialová, 2002).

2.3 Vývoj gymnastiky jako samostatné sportovní disciplíny

Pojem gymnastika je odvozen ze starořeckého slova „gymnasein“ (cvičit nahý) a názvu „gymnastes“ označujícího bojovníka, cvičence, ale i člověka, který se zabýval vědou o tělesných cvičeních. Jedná se o systém gymnastických cvičení vyznačující se ideály antické harmonie tělesné a duševní složky člověka – kalokagathie (Zítka, 2000).

Historicky se gymnastika vyvíjela díky jednotlivým osobnostem, autorům gymnastických systémů, kteří dělili gymnastiku podle určitých záměrů. Autoři se odlišovali svými pohledy, rozličnými názvy a charakteristickými obsahy jednotlivých druhů gymnastik.

V období renesance se vyvinuly systémy, které tvoří současné pojetí gymnastiky:

- německý turnerský systém nářadového tělocviku
- švédský systém zdravotní a průpravné gymnastiky
- francouzský systém přirozené metody.

Německý turnerský systém nářadového tělocviku se liší od původní řecké gymnastiky, která nepoužívala nářadí. Zakladatelé tohoto systému začali jako první používat koně k simulaci nácviku jízdy na živém koni. Cílem turnerského tělocviku byla především dobrá fyzická kondice vojáků. K tomu napomáhalo primitivní nářadí jako systémy žebříků a lana. Postupem času se začala používat bradla, visutá hrazda, odrazové můstky, kruhy, koza, krátké tyče. Z tohoto pojetí se později vyvinula disciplína dnes nazývaná – sportovní gymnastika. Hlavními představiteli a vynálezci výše uvedeného nářadí a náčiní jsou: Johann Christoph Guts-Muts, Friedrich Ludwig Jahn, Ernst Wilhelm Bernard Eiselen (Hájková, Vejražková, 1994).

Adolf Spiess později upravil Jahnův – Eiselenův tělocvičný systém pro potřeby školního tělocviku. Učinil z tělocviku učební předmět a utřídil cvičební látku zvlášť pro chlapce a dívky. Od Pestalozziho převzal cvičení s náčiním (s činkami, tyčemi, kužely a švihadly) (Reitmayer, 1977).

Švédský systém zdravotní a průpravné gymnastiky založil v 19. století Per Henri Ling. Systém měl výlučně zdravotní ráz. Na tehdejších znalostech anatomie a fyziologie byla sestavena soustava cviků. Hlavní myšlenkou bylo využít pohyb jako léčebný a preventivní prostředek. Každý cvik měl svůj účel a jeho správné provádění, doprovázené drilem, opravováním a častými povely vedlo k všestrannému rozvoji lidského těla (Reitmayer, 1977).

Francouzský systém přirozené metody kritizuje statické a analytické provádění Lingova systému cvičení. Hlavní představitel Georges Demeny dospěl k poznání, že dynamickým, plynule a rytmicky prováděným pohybem lze dosáhnout lepších fyziologických účinků. Podle jeho názoru je třeba konat tělocvičné pohyby v nejširším rozsahu, tzn. z největšího smrštění do největšího svalového natažení. Pohyby měly být vláčné, zaoblené, nepřetržité (Hájková, Vejražková, 1994).

2.4 Komplexní soustava tělesných cvičení dr. Miroslava Tyrše

Miroslav Tyrš byl v 2. pol. 19. století zakladatelem organizace Sokol, která sjednocovala široké lidové vrstvy a měla tak být nejspolehlivější oporou našeho národa. Tyršova soustava se svým pojetím podobala Jahnovu německému turnerskému hnutí. Společným ukazatelem byla branná příprava národa. Usiloval o pěstování tělesné zdatnosti, bratrství, kázně, spolehlivosti, prostoty, jednoduchosti v životních potřebách a vytrvalosti. Hnutí se proslavilo svými slavnostmi, zvanými slety (Reitmayer, 1978).

Po olympijských hrách v roce 1912 ve Stockholmu byl obohacován o nové prvky Lingův severský systém. Zasloužili se o to především Elin Falková, která požadovala přirozenější a uvolněnější provádění cviků. Kristina Elizabeth Björksténová tím, že vypustila tvrdé pohyby a nahradila je měkkými, odlišila tělesnou výchovu žen od tělesné výchovy mužů. Niels Bukh vytvořil z Lingovy gymnastiky tzv. primitivní čili základní gymnastiku, pomocí níž procvičoval celé tělo a vyrovnával účinky jednostranné pracovní činnosti. Do skupiny reformátorů se řadí i zakladatel nordických her Viktor Gustav Balck. Nordické hry časem přerostly v lingiády, tj. světové tělovýchovné kongresy spojené s masovými přehlídkami švédské gymnastiky (Reitmayer, 1977).

Hudební pedagog Jacques Dalcroze přispěl k rozvoji gymnastiky tím, že ji spojil s hudební kulturou. Vytvořil základy rytmické gymnastiky tím, že pohyb vycvičený po stránce tělesné propracoval po stránce rytmické. V 2. pol. 19. století se začaly v jednotlivých zemích ustavovat tělocvičné svazy, které pěstovaly gymnastiku sportovním způsobem. Tak vznikla sportovní gymnastika, která pak prošla složitým vývojem. Jednoduché gymnastické nářadí se zdokonalovalo a v souvislosti s tím se dosud málo rozmanité sestavy na jednotlivých nářadích stávaly stále náročnějšími. Mezníkem ve vývoji sportovní gymnastiky se stalo ustavení Evropské federace gymnastiky v roce 1881.

První mezinárodní mistrovství gymnastů bylo v roce 1903 uspořádáno v Antverpách. Rozvoj sportovních hnutí a rozvoj mezinárodních sportovních federací se stal podnětem ke vzkříšení starověkých gymnastických slavností, které dosáhly vrcholu v antickém Řecku v podobě OH. O obnovení OH se zasloužil Francouz Pierre de Coubertin uspořádáním prvních novodobých OH v roce 1896 v Aténách. Od této doby je gymnastika jako samostatná sportovní disciplína na programu OH (Reitmayer, 1977).

3 Dnešní podoba gymnastiky

3.1 Gymnastické sporty a druhy gymnastiky

Z hlediska psychologické typologie, kterou počátkem sedmdesátých let prezentoval Miroslav Kodým, řadíme gymnastiku mezi esteticko – koordinační sporty. Je druhem pohybové činnosti zaměřeným na rozvoj koordinačních schopností a na estetické působení, prožívání a vnímání této činnosti (Sekot, 2006).

Od většiny sportů odlišuje gymnastiku determinanta estetická. Harmonie, rytmus a soulad s normami estetického vyznění gymnastického pohybu je programovým požadavkem gymnastických disciplín. Principy kontrastu, gradace a rozvíjení hudebněpohybového motivu, námětu či myšlenky jsou základem tvorby závodních sestav a pohybových skladeb. Gymnastický výkon je na všech úrovních obtížnosti posuzován kvalitativně, podle dohodnutých pravidel a posuzovacích škál. Sportovní výkon přesahuje do oblasti umění. Přirozené pohyby se rozvíjejí tvůrčím přístupem trenérů a cvičitelů, inovacemi náradí a náčiní a vědeckými přístupy (Kubička, 1993).

Dle Zítka: „I když se všechny směry a druhy gymnastiky navzájem ovlivňují a prolínají, přikláníme se k vymezení dvou hlavních skupin podle charakteru obsahu a účelu cvičení na: **Gymnastické sporty a Druhy gymnastiky**“.² Mezi základní sportovní odvětví gymnastiky patří: sportovní gymnastika, moderní gymnastika, skoky na trampolíně, sportovní akrobacie, sportovní aerobik, TeamGym, aerobik fitness družstev, akrobatický rokenrol, fitness jednotlivců, estetická skupinová gymnastika. Druhy gymnastiky, které nemají soutěžní charakter, dělíme na tři podskupiny: základní gymnastika (účelové aplikace základní gymnastiky), rytmická gymnastika (hudebně-pohybová výchova, tanec aj.), aerobik (Zítko, 2005).

² ZÍTKO, M. *Základní gymnastika*.. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 978-80-246-1478-6.

Tabulka 1: Schéma dělení současné gymnastiky (Zítko, 2005)

Gymnastika				
Gymnastické druhy			Gymnastické sporty	
Základní gymnastika	Rytmická gymnastika	Aerobik	Olympijské	Neolympijské
pořadová	hudebně-pohybová výchova	kondiční (bez náčiní, s náčiním)	Sportovní gymnastika	Sportovní aerobik
prostná	cvičení bez náčiní	taneční choreografie	Moderní gymnastika	Sportovní akrobacie
s náčiním	cvičení s náčiním		Skoky na trampolíně	TeamGym
na náradí	tanec			Aerobik fitness družstev
akrobatická				Fitness jednotlivců
užitá				Estetická skupinová gymnastika
				Akrobatický rokenrol

Dnes se setkáváme se soutěžními odvětvími gymnastiky na soutěžích mezinárodního charakteru, mezi nejvýznamnější řadíme OH, MS, ME. Z domácích soutěží MČR, mistrovské a nemistrovské soutěže, poháry a přebornické soutěže krajů. Čeští gymnasté se účastní i závodů nazývaných Grand Prix.

3.2 Gymnastika ve školní tělesné výchově

Hodiny tělesné výchovy jsou v dnešní době realizovány dle individuálního školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP), který si školy samostatně vytvářely na základě rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). Tělesná výchova je jedním ze vzdělávacích oborů a společně s oborem Výchova ke zdraví tvoří vzdělávací oblast Člověk a zdraví. Díky RVP mají učitelé možnost vytvořit si vzdělávací program založený na jejich zkušenostech a představách. Učivo obsažené ve ŠVP je závazné, zatímco učivo v RVP je doporučené. RVP doporučuje v učivu činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností, v nichž jsou uvedeny základy gymnastiky (průpravná

cvičení, akrobacie, cvičení s náčiním a náradím odpovídající velikosti a hmotnosti) a rytmické a kondiční formy cvičení pro děti (kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance). Učitelé mají proto v kompetenci zvolit si, zda gymnastiku do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví zařadí (MŠMT, 2005). Na rozdíl od dřívějších dob, kdy učební osnovy gymnastiku upřednostňovaly a bylo povinností ji do vyučování zařadit.

A co čerství absolventi? Trávníček (2006) uvádí: „Během profesního studia budoucí učitel přichází do kontaktu s teorií a utváří se u něj intuitivní pojetí výuky, které postupně krystalizuje. Po absolvování fakulty nastávají jistě proměny učitelova pojetí výuky s narůstající praxí, zkušenostmi. Po základních změnách někteří učitelé setrvávají u nalezeného pojetí a snaží se jej už jen propracovat a zpřesnit. Může docházet též k stavu, kdy je nechutí dále cokoliv programově měnit, a pojetí, k němuž učitel dospěl, je v jeho očích optimální“.³ Všichni čerství absolventi studující obor tělesné výchovy si uvědomují význam a důležitost zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy. Nicméně překážky, které jim systém do příchozí školy nastaví, jim neumožní efektivní výuku gymnastiky.

První překážku tvoří samotní žáci. České děti mají nevalnou fyzickou kondici. Na tom se shodují tělocvikáři i lékaři, kteří uvádí, že v poslední době přibývá dětí trpících nadváhou mezi 1. – 6. třídou ZŠ. Otázkou zůstává, zda cvičení v hodinách tělesné výchovy stačí k udržování správné tělesné váhy. Učitelé dodávají, že dobře jsou na tom v dnešní době jen děti, které sportují v oddílech a kroužcích ve škole či mimo školu. Pohyb dětem chybí dokonce i ve školkách a s příchodem na základní školu se situace zhoršuje (Jansová, Výborná, Čechová 2009). Na druhou stranu je při výuce tělesné výchovy na 1. stupni základní školy neoptimálnější situace z hlediska počtu cvičících dětí. Děti se za podpory rodičů a lékařů ještě tak houfně nenechávají uvolňovat z tělesné výchovy jako je tomu na 2. stupni (Špidíková, 2009).

³ TRÁVNÍČEK, M. Různé pojetí výuky tělesné výchovy na 1. stupni ZŠ. In *Škola a zdraví pro 21. století. Sborník z 2. konference Škola a zdraví 21 pořádané Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katedra tělesné výchovy, 2006.

Dle Špidíkové: „Děti nezvládnou kotrmelec ani stoj na rukou s dopomocí. Naskočit na hrazdu a udržet se tam, to je nepřekonatelný problém. Výmyk z celé třídy zvládnou jen tři nebo čtyři děti. Při přeskoku přes kozu mají někteří smrt v očích.“⁴ Tyto důvody často vedou k tomu, že učitelé raději gymnastiku do výuky nezařazují, aby si děti neublížily. Gymnastiku tak zastíňují míčové hry, které jsou mezi dětmi oblíbenější a proto při hodinách TV dostávají stále více prostoru (Špidíková, 2009).

Co když děti motivujeme a cvičení dobře nastavíme? Bude je gymnastika bavit a přestanou se bát? Pohybovou aktivnost žáků ovlivňuje atmosféra výuky a vztah pedagoga k tělovýchovným činnostem. Pokud žáci uvidí na příkladu učitele, že pohybová aktivita je běžnou součástí a nutností tělesné výchovy, motivuje-li učitel žáky a zvolí vhodnou formu a obsah, začne gymnastika opět plnit své základní funkce (Nejedlo, 2010).

Druhou překážku tvoří materiálně-technické vybavení pro výuku gymnastiky. Školy jsou poměrně dobře vybaveny tradičním gymnastickým nářadím a náčiním (žíněnký, koberec, kůň, kruhy, přeskok, hrazda, kladina, žebřiny, lavičky, gymnastické tyče, obruče, švihadla), ale jen výjimečně aplikují do výuky gymnastiky netradiční náčiní (overbally, fitbally, therabandy, balanční plochy, nafukovací žíněnký Airfloor, odlehčené molitanové bedny) a didaktickou techniku (kamera, video, DVD, počítač), která zefektivní a zpestří hodinu gymnastiky, a navíc zvýší účinnost a kvalitu učitelovi práce. Tomu napomáhají i metodické materiály, které ale učitelé často nevlastní, nebo vlastní materiály staršího data vydání, které nejsou v souladu s nejnovějšími metodami výuky. Řadu dostupných příruček vydává Asociace školních sportovních klubů nebo vysoké školy vychovávající budoucí učitele.

Jen minimální počet učitelů tělesné výchovy se účastní seminářů týkajících se gymnastiky, kde se učitelé seznámí s netradičním náčiním a metodickými pokyny. Přitom nabídka seminářů a kurzů, které pořádá Asociace školních sportovních klubů či nejrůznější vzdělávací instituce je velmi pestrá. Důležité je, aby učitelé měli zájem po takových kurzech a seminářích pátrat a měli zájem se jich účastnit. Třetí překážkou, která často stojí učitelům v realizování výuky gymnastiky je ta, že učitelé tělesné výchovy mezi sebou nespolupracují. Důležitá je i spolupráce s ředitelem školy. Příprava tělocvičny pro hodinu

⁴ ŠPIDÍKOVÁ, P. *Děti jsou prostě slabé* [online]. 2009-10-06 [cit. 2010-07-20] Dostupné z www: http://www.denik.cz/z_domova/deti-casto-nezvladnou-ani-kotoul20091006.html

sportovní gymnastiky je z časových důvodů pro jednoho učitele náročná a proto by se na přípravě tělocvičny mohli podílet všichni učitelé tělesné výchovy. Vyhlásil by se např. týden gymnastiky, kdy by se žáci celé školy věnovali nácviku gymnastických dovedností. Na začátku týdne by učitelé přizpůsobili tělocvičnu tak, aby výuka po celý týden plynule ubíhala a učitelé se nezdržovali s přípravou náradí (Smekal, 2009).

4 Metodika

4.1 Charakter výzkumu

Práce je zaměřena na popis názorů učitelů v Rakovníku a v Liberci na zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy na 1. stupni základních škol a na materiálně-technické zajištění výuky.

4.2 Použité metody

Data potřebná pro výzkum byla sebrána pomocí anketního šetření (Příloha 1).

Cílem anketního šetření realizovaného v lednu – květnu 2010 bylo získat lepší orientaci v problematice využívání gymnastiky ve vyučovacím procesu tělesné výchovy na 1. stupni základních škol (Pelikán, 2007).

Obsahem ankety bylo 27 jasně, srozumitelně a stručně formulovaných otázek. Anketa obsahovala otázky otevřené, polouzavřené, uzavřené dichotomické, uzavřené polytomické a výčtové (Chráska, 2007).

Otázky obsažené v anketě lze kategorizovat do pěti oblastí. 7 otázek z 27 se zaměřovalo na **osobnost učitele** (vzdělání, praxe, vztah ke GYM). 5 otázek bylo zaměřeno na **využívání alternativních možností** ve výuce GYM (metodické materiály, semináře, didaktická technika). 5 otázek zjišťovalo **materiálně - technické zajištění** škol pro výuku (prostory, nářadí, náčiní, údržba). 6 otázek se zaměřovalo na **nabídku školy** v rámci GYM (přebory škol, volitelný předmět). 4 otázky se týkaly samotného **využití GYM** (důvody, riziko).

4.3 Charakteristika výzkumného souboru

Poté, co jsem vytvořila anketu, jsem ji donesla na základní školy v Rakovníku a prostřednictvím elektronické pošty a osobní návštěvy rozšířila na základních školách v Liberci.

Anketa byla předána učitelům tělesné výchovy na 1. stupni základních škol na vybraných základních školách. Učitelé odpovídali na anketní otázky díky svým zkušenostem, které vyplývají z jejich učitelské praxe. Návratnost anketního šetření byla z hlediska respondentů, kteří na anketu odpověděli, v Rakovníku 88% (osloveno 34 učitelů z toho 30 vrátilo vyplněnou anketu), v Liberci 46% (osloveno 56 učitelů z toho 26 vrátilo vyplněnou anketu), z hlediska oslovených škol v Rakovníku 100% (osloveny 3 školy, všechny se zapojily do anketního šetření), v Liberci 68% (osloveno 19 škol z toho se 13 zapojilo do anketního šetření). Proto z hlediska respondentů se pro Rakovník $n=30$ a pro Liberec $n=26$. Z hlediska oslovených škol Rakovník $n=3$, Liberec $n=13$.

Data získaná anketním šetřením byla zpracována matematicko-statistickými metodami.

5 Interpretace výsledků anketního šetření

Postup při zpracování výsledků anketního šetření:

- uspořádání dat a sestavení tabulek četností
- grafické znázornění naměřených dat
- interpretace výsledků

Data obsažená v tabulkách jsou prezentována v názorné podobě za pomoci sloupcových grafů.

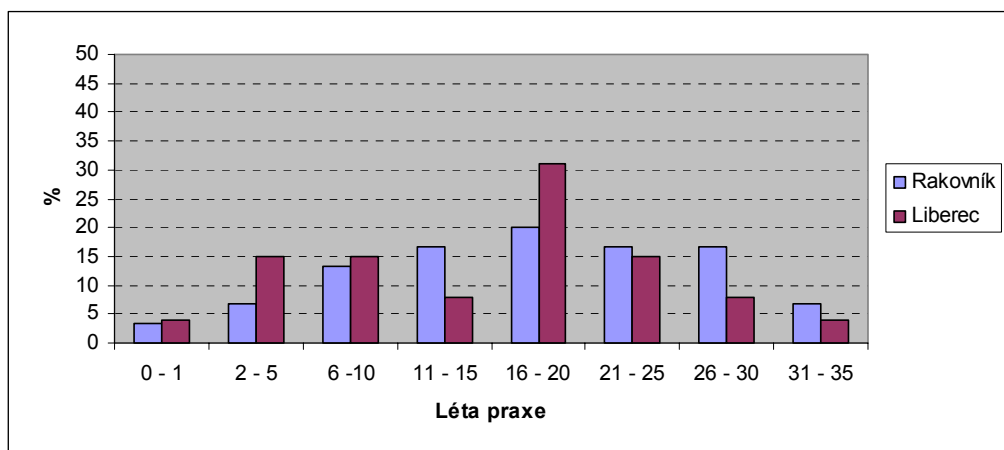
Data prezentují tabulky a grafy, aby tvrzení z nich vyvozená, byla přesvědčivá. Interpretace poukazuje na data získaná v Rakovníku a Liberci.

Otázka č. 1:

Kolik let pracujete jako učitel(ka) na základní škole?

Tab. 2 Léta praxe učitelů v Ra a Lb

Léta praxe	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
0 - 1	1	1	3	4
2 - 5	2	4	7	15
6 -10	4	4	13	15
11 - 15	5	2	17	8
16 - 20	6	8	20	31
21 - 25	5	4	17	15
26 - 30	5	2	17	8
31 - 35	2	1	7	4
n	30	26	100	100

Obr. 1 Léta praxe učitelů v Ra a Lb

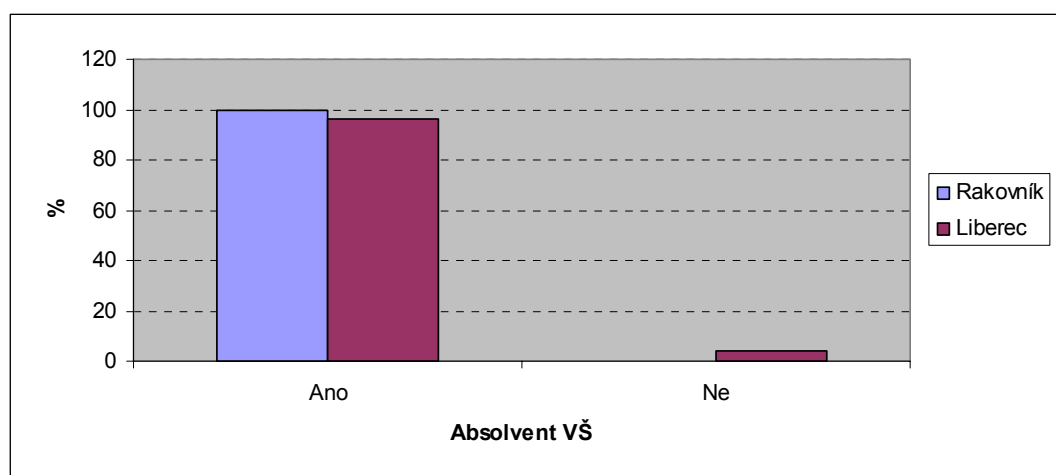
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). Z tohoto počtu je 1 (3%) z Ra a 1 (4%) z Lb s délkou praxe do jednoho roku. 2 (7%) z Ra a 4 (15%) z Lb s délkou praxe 2-5 let. 4 (13%) z Ra a 4 (15%) z Lb s délkou praxe 6-10 let. 5 (17%) z Ra a 2 (8%) z Lb s délkou praxe 11-15 let. 6 (20%) z Ra a 8 (31%) z Lb s délkou praxe 16-20 let. 5 (17%) z Ra a 4 (15%) z Lb s délkou praxe 21-25 let. 5 (17%) z Ra a 2 (8%) z Lb s délkou praxe 26-30 let. 2 (7%) z Ra a 1 (4%) z Lb s délkou praxe 31-35 let.

Otázka č. 2

Máte vystudovanou vysokou školu?

Tab. 3 Absolventi VŠ v Ra a Lb

Absolvent VŠ	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
Ano	30	25	100	96
Ne	0	1	0	4
n	30	26	100	100

Obr. 2 Absolventi VŠ v Ra a LB

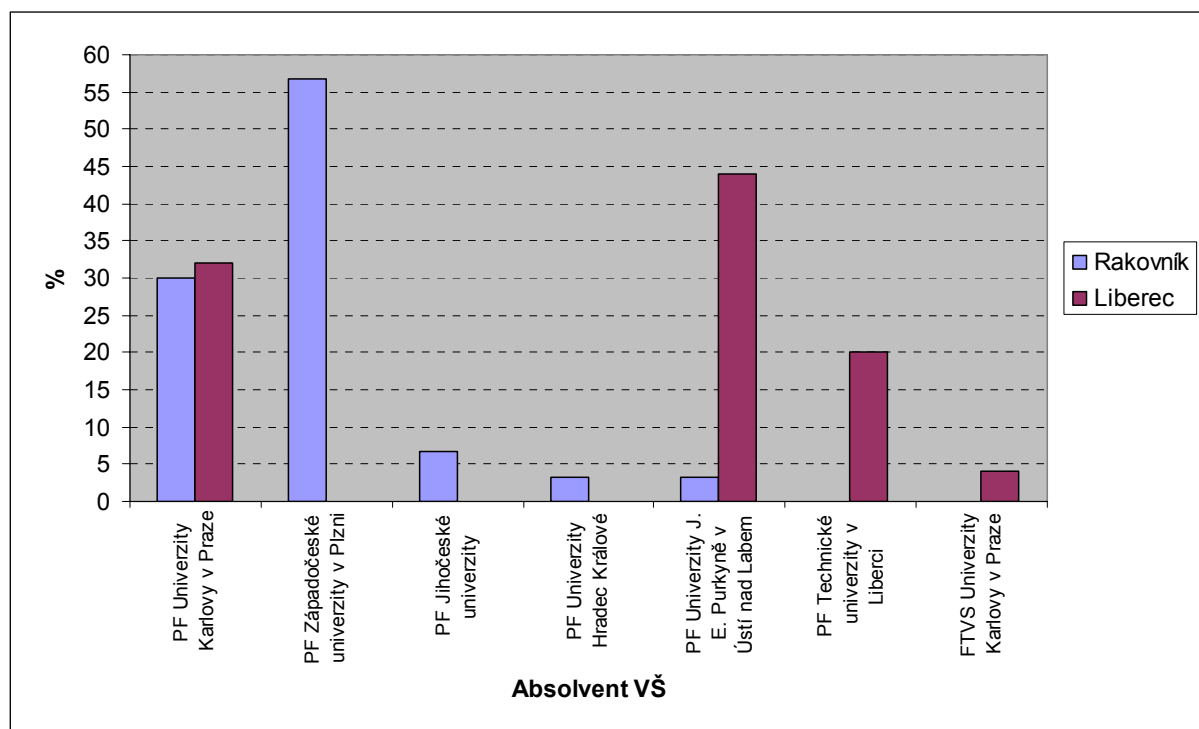
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). Z toho na vysoké škole studovalo 30 (100%) z Ra a 25 (96%) z Lb. Výuku na vysoké škole neabsolvoval 1(4%) z Lb.

Otázka č. 3

Jakou vysokou školu máte vystudovanou?

Tab. 4 Absolvované vysoké školy

Absolvovaná VŠ	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
PF Univerzity Karlovy v Praze	9	8	30	32
PF Západočeské univerzity v Plzni	17	0	57	0
PF Jihočeské univerzity	2	0	7	0
PF Univerzity Hradec Králové	1	0	3	0
PF Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	1	11	3	44
PF Technické univerzity v Liberci	0	5	0	20
FTVS Univerzity Karlovy v Praze	0	1	0	4
n	30	25	100	100

Obr. 3 Absolvované vysoké školy

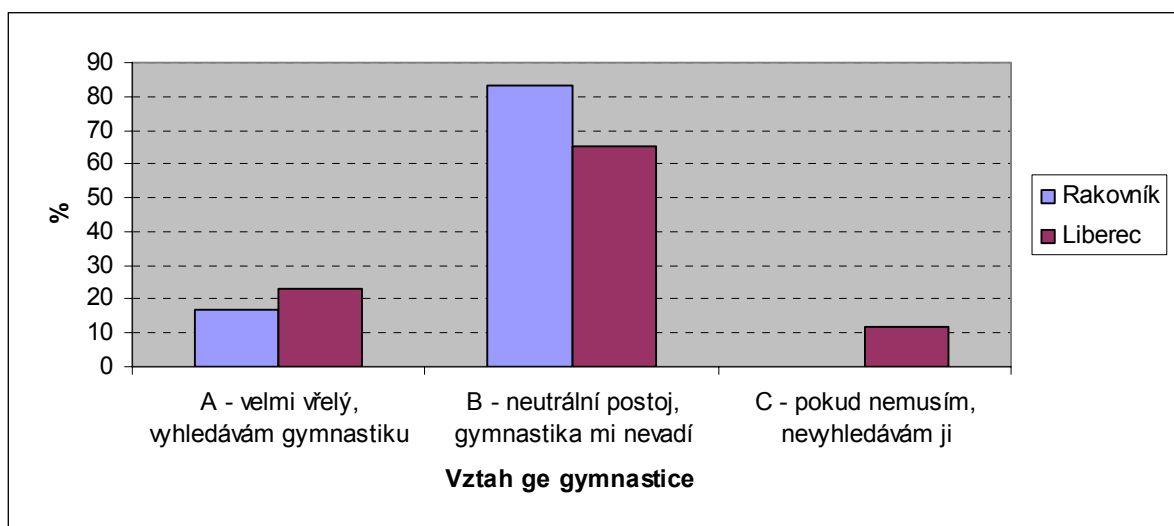
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). Jeden z učitelů v Liberci neabsolvoval výuku na VŠ, proto n=26 pro Ra a n=25 pro Lb. 9 (30%) z Ra a 8 (32%) z Lb vystudovalo PF Univerzity Karlovy v Praze. 17 (57%) z Ra vystudovalo PF Západočeské univerzity v Plzni. 2 (7%) z Ra vystudovali PF Jihočeské univerzity. 1 (3%) z Ra vystudoval PF Univerzity Hradec Králové. 1 (3%) z Ra a 11 (44%) z Lb vystudovalo PF Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. 5 (20%) z Lb vystudovalo PF Technické univerzity v Liberci. 1 (4%) z Lb vystudoval FTVS Univerzity Karlovy v Praze.

Otázka č. 4

Jaký je Váš vztah ke gymnastice?

Tab. 5 Vztah učitelů ke gymnastice

Vztah ke gymnastice	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - velmi vřelý, vyhledávám gymnastiku	5	6	17	23
B - neutrální postoj, gymnastika mi nevadí	25	17	83	65
C - pokud nemusím, nevyhledávám ji	0	3	0	12
n	30	26	100	100

Obr. 4 Vztah učitelů ke gymnastice

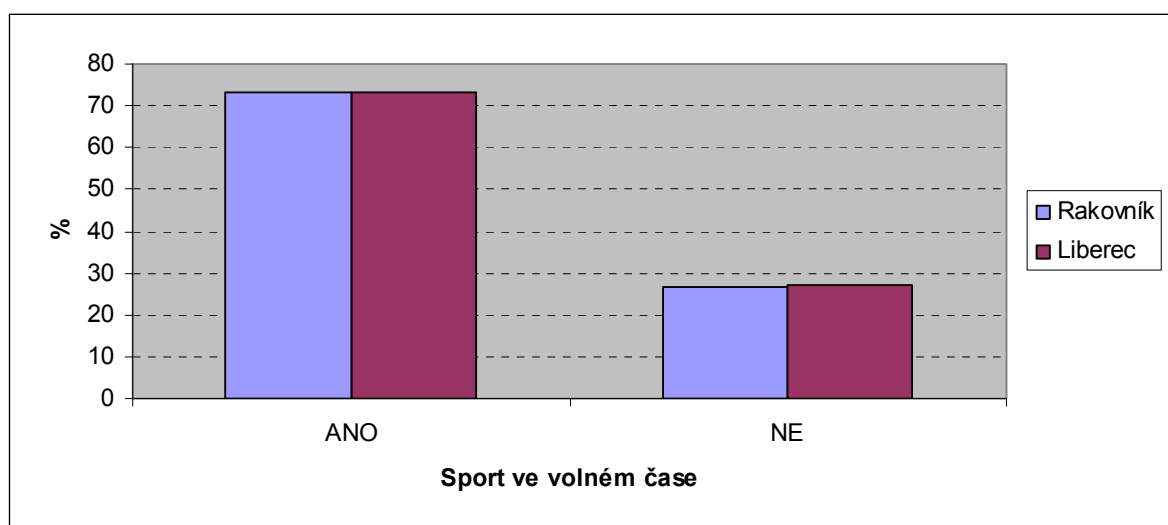
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 5 (17%) z Ra a 6 (23%) z Lb má velmi vřelý vztah ke gymnastice, vyhledávají gymnastiku. 25 (83%) z Ra a 17 (65%) z Lb zaujímá neutrální postoj, gymnastika jim nevadí. 3 (12%) z Lb pokud nemusí gymnastiku nevyhledávají.

Otázka č. 5

Věnujete se aktivně sportu ve svém volném čase?

Tab. 6 Aktivní provozování sportu ve volném čase učitelů

Sport ve volném čase	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	22	19	73	73
NE	8	7	27	27
n	30	26	100	100

Obr. 5 Aktivní provozování sportu ve volném čase učitelů

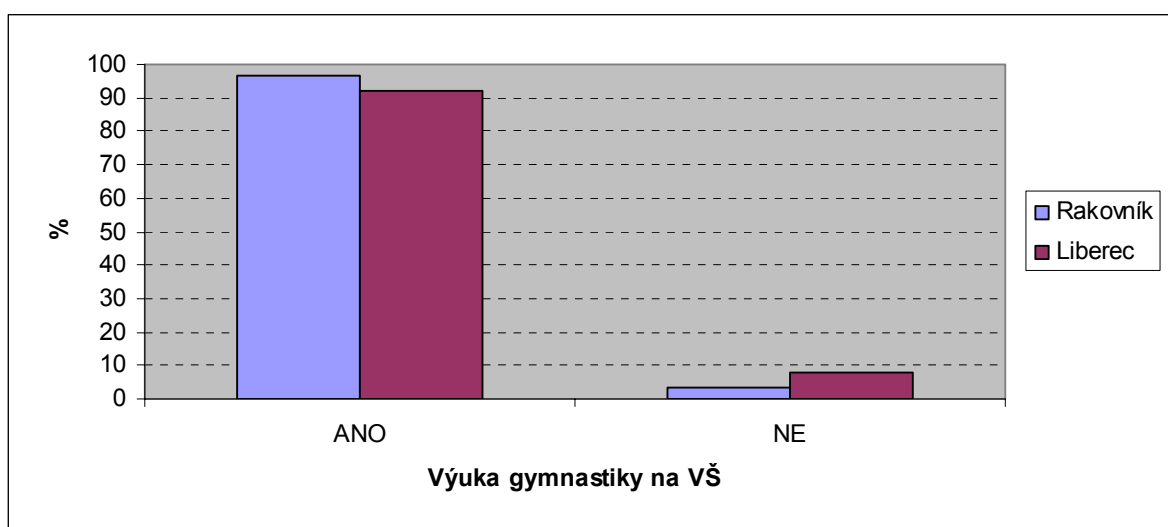
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 22 (73%) z Ra a 19 (73%) z Lb se věnuje sportu ve svém volném čase. 8 (27%) z Ra a 7 (27%) z Lb se sportu ve svém volném čase nevěnuje.

Otázka č. 6

Absolvoval(a) jste výuku gymnastiky na VŠ?

Tab. 7 Výuka gymnastiky na VŠ

Výuka gymnastiky na VŠ	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	29	24	97	92
NE	1	2	3	8
n	30	26	100	100

Obr. 6 Výuka gymnastiky na VŠ

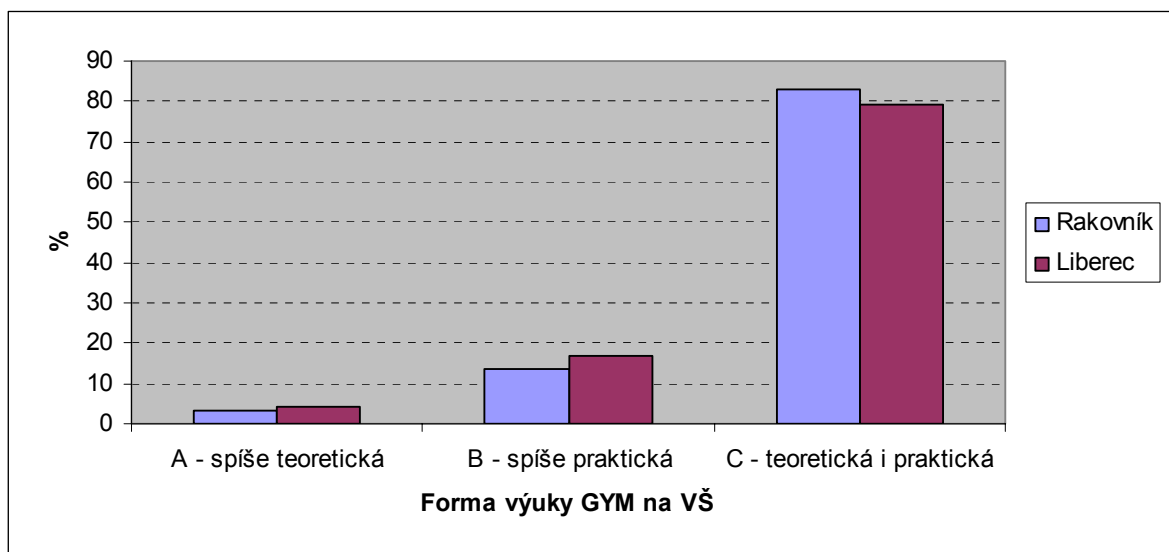
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 29 (97%) z Ra a 24 (92%) z Lb absolvovalo výuku gymnastiky na VŠ. 1 (3%) z Ra a 2 (8%) z Lb výuku gymnastiky na VŠ neabsolvovali.

Otázka č. 7

Jakou formou probíhala výuka gymnastiky na vysoké škole?

Tab. 8 Forma výuky gymnastiky na VŠ

Forma výuky GYM na VŠ	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - spíše teoretická	1	1	3	4
B - spíše praktická	4	4	14	17
C - teoretická i praktická	24	19	83	79
n	29	24	100	100

Obr. 7 Forma výuky gymnastiky na VŠ

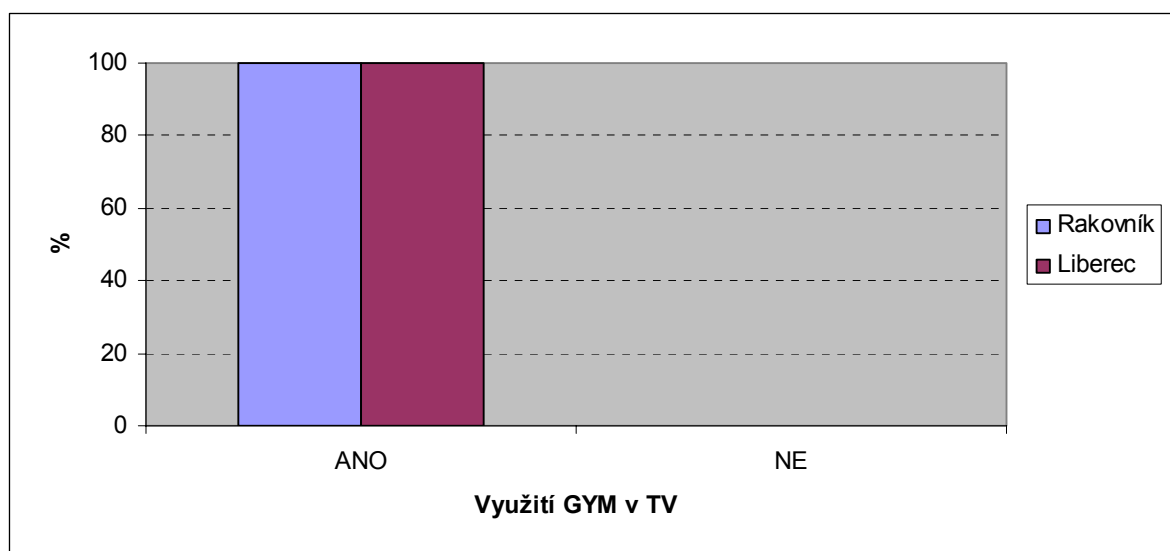
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 1 učitel z Ra a 2 učitelé z Lb výukou gymnastiky na VŠ neprošli, proto n=29 pro Ra a n=24 pro Lb. 1 (3%) z Ra a 1 (4%) z Lb prošli spíše teoretickou výukou GYM na VŠ. 4 (14%) z Ra a 4 (17%) z Lb prošli spíše praktickou výukou GYM na VŠ. 24 (83%) z Ra a 19 (79%) z Lb prošlo teoretickou i praktickou výukou GYM na VŠ.

Otázka č. 8

Využíváte gymnastiku v hodinách TV?

Tab. 9 Využití gymnastiky v hodinách TV

Využití gymnastiky v TV	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	30	26	100	100
NE	0	0	0	0
n	30	26	100	100

Obr. 8 Využití gymnastiky v hodinách TV

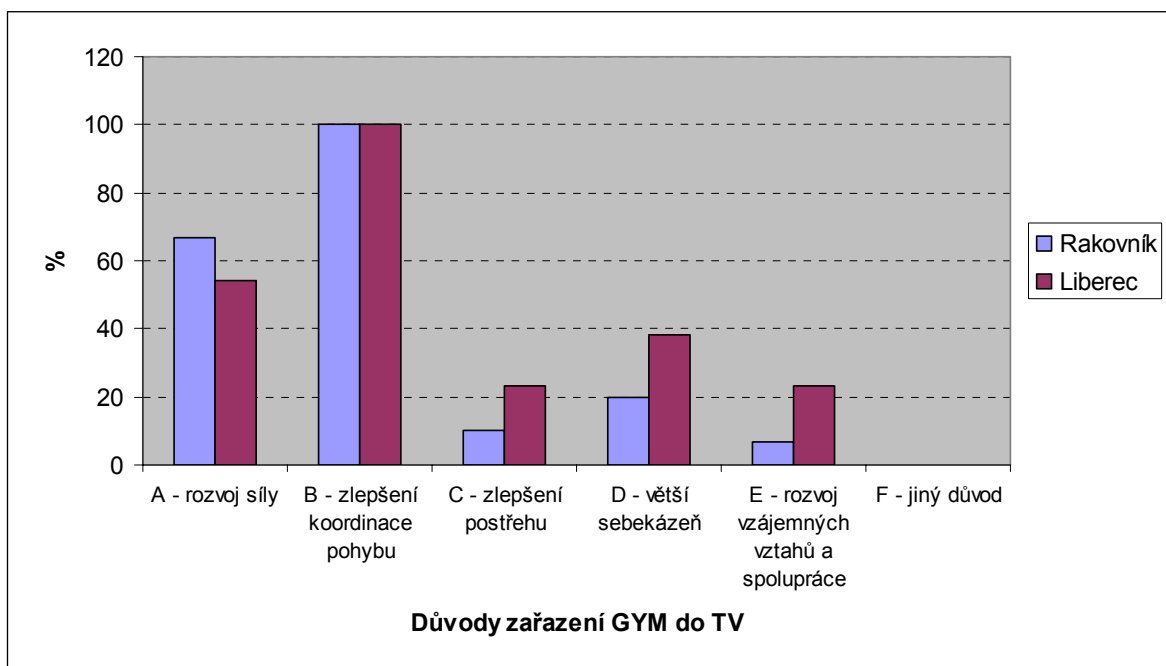
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 30 (100%) z Ra a 26 (100%) z Lb využívá gymnastiku v hodinách tělesné výchovy.

Otázka č. 9

Z jakého důvodu je podle Vás vhodné zařazovat gymnastiku do výuky?

Tab. 10 Důvody zařazení gymnastiky do výuky tělesné výchovy

Důvody	Souhlasí		% z dotazovaných	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - rozvoj síly	20	14	67	54
B - zlepšení koordinace pohybu	30	26	100	100
C - zlepšení postřehu	3	6	10	23
D - větší sebekázeň	6	10	20	38
E - rozvoj vzájemných vztahů a spolupráce	2	6	7	23
F - jiný důvod	0	0	0	0

Obr. 9 Důvody zařazení gymnastiky do výuky tělesné výchovy

Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 20 (67%) z Ra a 14 (54%) z Lb zařazuje GYM do výuky z důvodu rozvoje silových schopností a ostatních pohybových schopností. 30 (100%) z Ra a 26 (100%) z Lb zařazuje GYM do výuky také z důvodu zlepšení koordinace pohybu. 3 (10%) z Ra a 6 (23%) z Lb zařazuje GYM do výuky také z důvodu zlepšení postřehu. 6 (20%) z Ra a 10 (38%) z Lb zařazuje GYM do výuky také z důvodu, že GYM u žáků rozvíjí větší sebekázeň. 2 (7%) z Ra a 6 (23%) z Lb zařazuje GYM do výuky také z důvodu rozvoje vzájemných vztahů a spolupráce. Nikdo z respondentů neuvedl jiný důvod.

Otázka č. 10

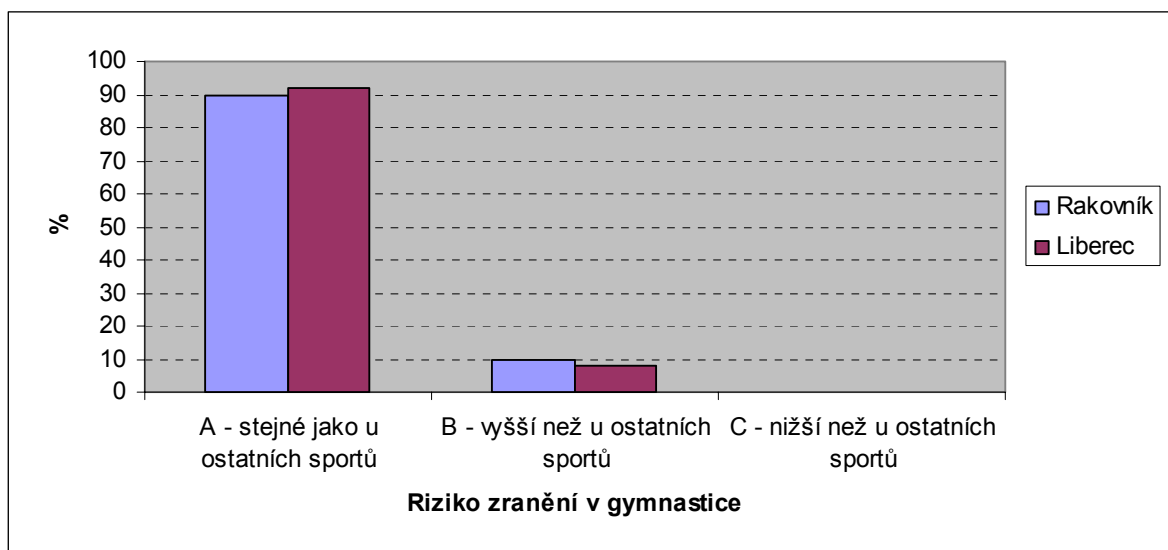
Na otázku č. 10 nikdo z respondentů neodpověděl, jelikož v otázce č. 8 označil odpověď ANO.

Otázka č. 11

Jaké je podle Vás riziko zranění při cvičení gymnastiky?

Tab. 12 Riziko zranění při cvičení gymnastiky

Riziko zranění v gymnastice	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - stejné jako u ostatních sportů	27	24	90	92
B - vyšší než u ostatních sportů	3	2	10	8
C - nižší než u ostatních sportů	0	0	0	0
n	30	26	100	100

Obr. 11 Riziko zranění při cvičení gymnastiky

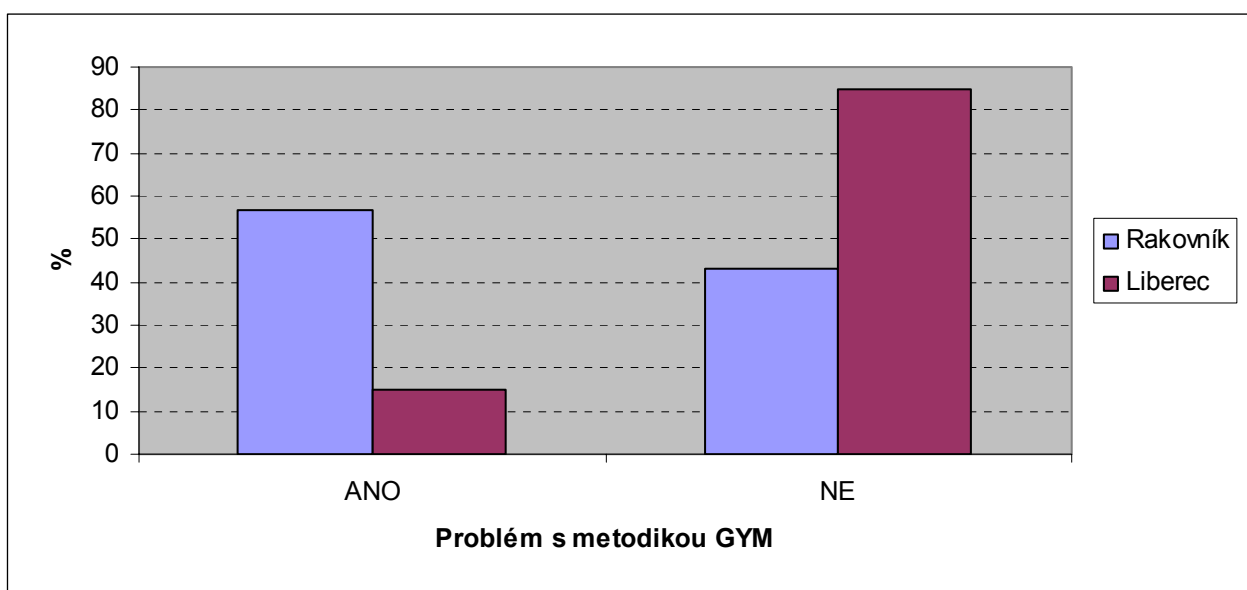
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 27 (90%) z Ra a 24 (92%) z Lb zastává názor, že riziko zranění při cvičení gymnastiky je stejné jako u ostatních sportů. 3 (10%) z Ra a 2 (8%) z Lb zastávají názor, že riziko zranění při cvičení gymnastiky je vyšší než u ostatních sportů. Nikdo z respondentů nezastává názor, že riziko zranění při cvičení gymnastiky je nižší než u ostatních sportů.

Otázka č. 12

Máte problém s metodikou gymnastiky?

Tab. 13 Problém s metodikou gymnastiky

Problém s metodikou GYM	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	17	4	57	15
NE	13	22	43	85
n	30	26	100	100

Obr. 12 Problém s metodikou gymnastiky

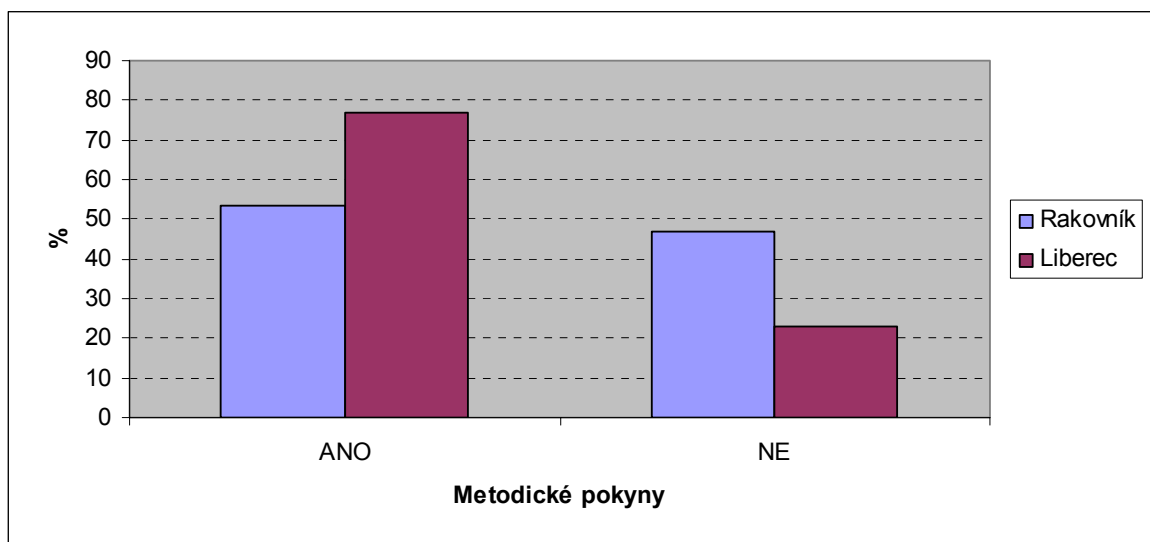
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 17 (57%) z Ra a 4 (15%) z Lb mají problém s metodikou gymnastiky. 13 (43%) z Ra a 22 (85%) z Lb nemá problém s metodikou gymnastiky.

Otázka č. 13

Máte k dispozici metodické pokyny?

Tab. 14 Metodické pokyny k dispozici

Metodické pokyny	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	16	20	53	77
NE	14	6	47	23
n	30	26	100	100

Obr. 13 Metodické pokyny k dispozici

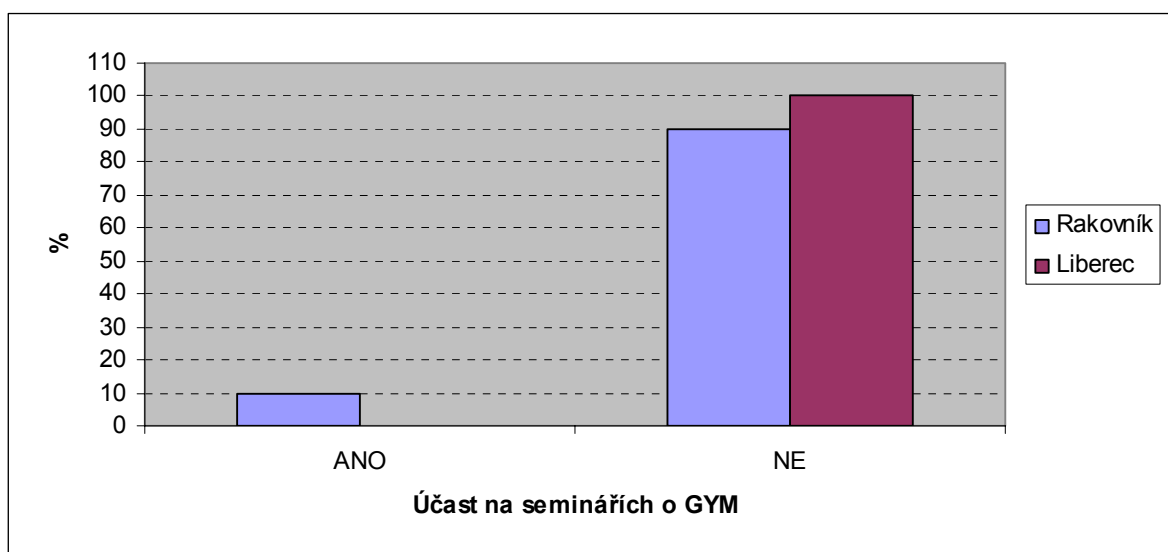
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 16 (53%) z Ra a 20 (77%) z Lb má k dispozici metodické pokyny. 14 (47%) z Ra a 6 (23%) z Lb nemá k dispozici metodické pokyny.

Otázka č. 14

Účastníte se seminářů týkajících se gymnastiky?

Tab. 15 Účast na seminářích týkajících se GYM

Účast na seminářích	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	3	0	10	0
NE	27	26	90	100
n	30	26	100	100

Obr. 14 Účast na seminářích týkajících se GYM

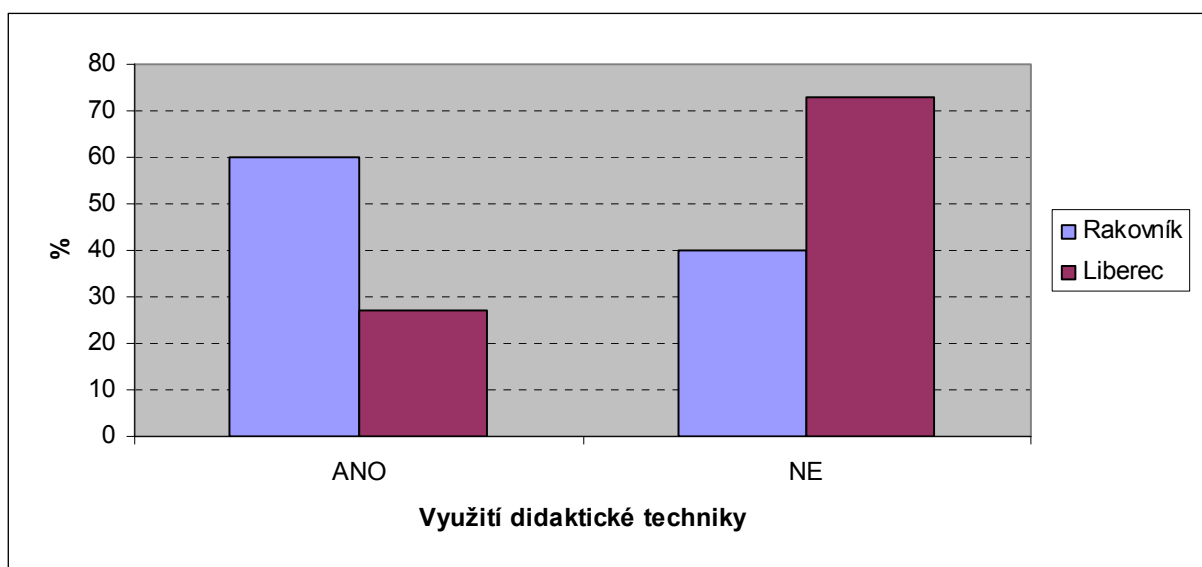
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 3 (10%) z Ra se účastní seminářů týkajících se GYM. 27 (90%) z Ra a 26 (100%) z Lb se seminářů o GYM neúčastní.

Otázka č. 15

Využíváte didaktickou techniku během výuky gymnastiky?

Tab. 16 Využívání didaktické techniky ve výuce gymnastiky

Využití didaktické techniky	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	18	7	60	27
NE	12	19	40	73
n	30	26	100	100

Obr. 15 Využití didaktické techniky

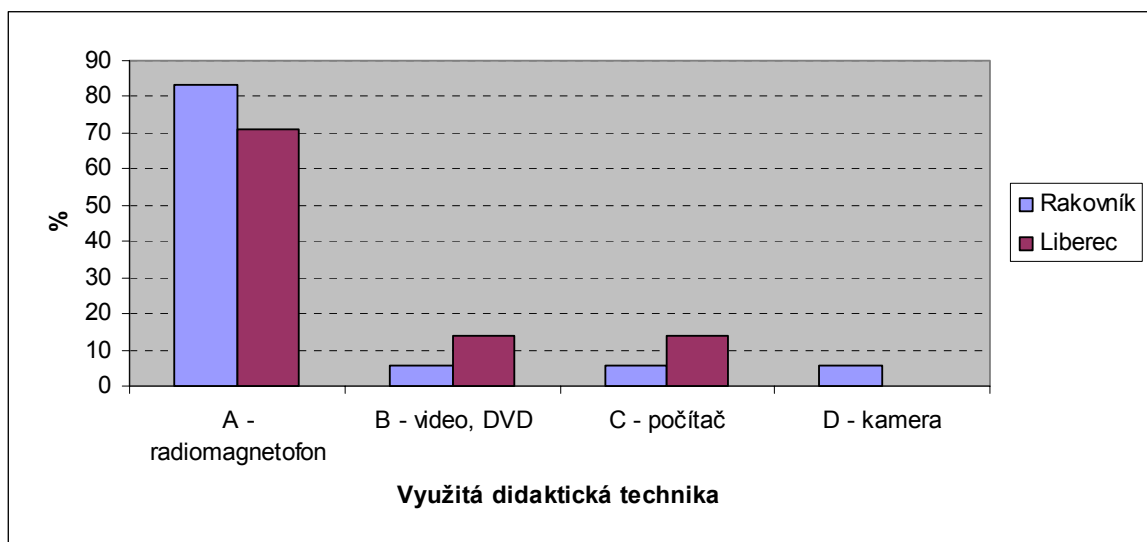
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 18 (60%) z Ra a 7 (27%) z Lb didaktickou techniku během výuky gymnastiky využívá. 12 (40%) z Ra a 19 (73%) z Lb didaktickou techniku během výuky gymnastiky nevyužívá.

Otázka č. 16

Jakou didaktickou techniku během výuky gymnastiky využíváte?

Tab. 17 Didaktická technika využívaná ve výuce gymnastiky

Didaktická technika	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - radiomagnetofon	15	5	83	71
B - video, DVD	1	1	6	14
C - počítač	1	1	6	14
D - kamera	1	0	6	0
n	18	7	100	100

Obr. 16 Didaktická technika využívaná ve výuce gymnastiky

Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). Ne všichni didaktickou techniku využívají, proto n=18 pro Ra a n=7 pro Lb. 15 (83%) z Ra a 5 (71%) z Lb využívá k výuce GYM radiomagnetofon. 1 (6%) z Ra a 1 (14%) z Lb využívá video či DVD k výuce GYM. 1 (6%) z Ra a 1 (14%) z Lb využívá počítač k výuce GYM. 1 (6%) z Ra využívá k výuce GYM kameru.

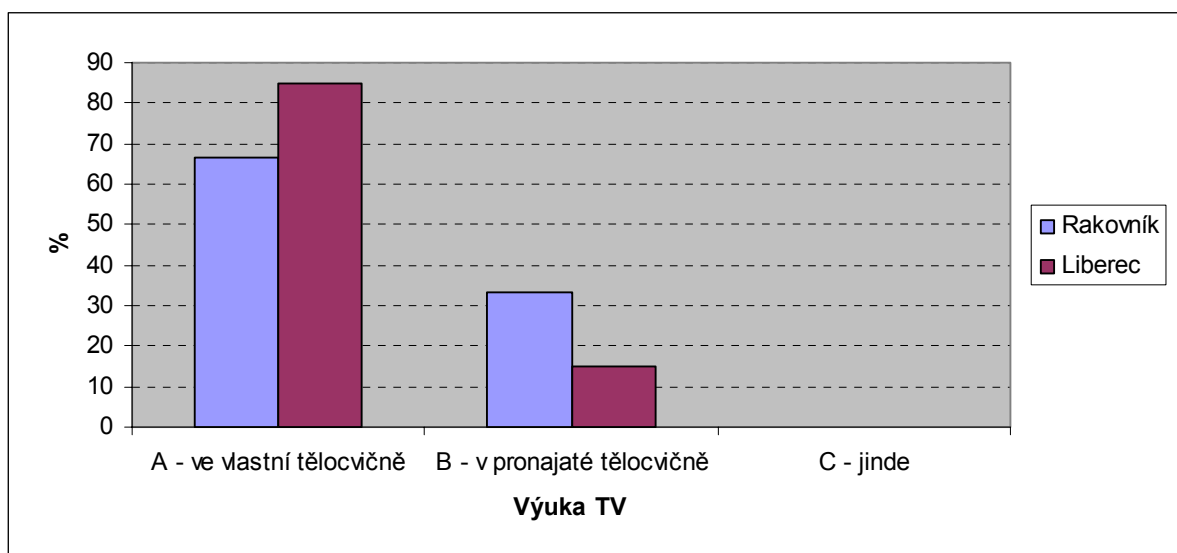
Otázka č. 17

Tělesná výchova Vaší školy probíhá:

- A) ve vlastní tělocvičně
- B) v pronajaté tělocvičně
- C) jinde

Tab. 18 Prostory k výuce TV

Výuka TV	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - ve vlastní tělocvičně	2	11	11	85
B - v pronajaté tělocvičně	1	2	2	15
C - jinde	0	0	0	0
n	3	13	13	100

Obr. 17 Prostory k výuce TV

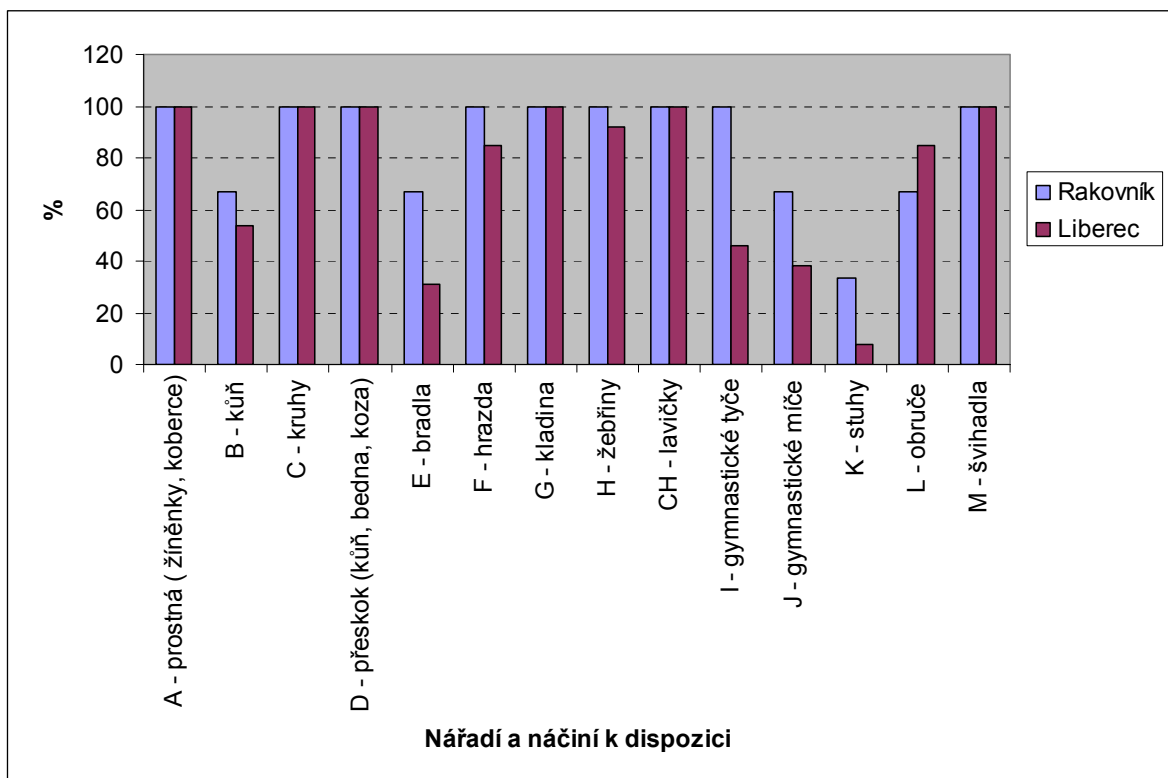
Výzkumný soubor tvořily celkem 3 školy v Rakovníku (100%, n=3) a 13 škol v Liberci (100%, n=13). 2 (67%) v Ra a 11 (85%) v Lb využívá k výuce TV prostory vlastní tělocvičny. 1 (33%) v Ra a 2 (15%) v Lb využívá k výuce TV prostory pronajaté tělocvičny. Žádná ze škol nerealizuje výuku TV jinde než ve vlastní či pronajaté tělocvičně.

Otázka č. 18

Jaká nářadí a náčiní máte k dispozici při výuce gymnastiky?

Tab. 19 Nářadí a náčiní k dispozici při výuce gymnastiky

Nářadí a náčiní k dispozici	Souhlasí		% škol z dotazovaných	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - prostná (žíněny, koberce)	3	13	100	100
B - kůň	2	7	67	54
C - kruhy	3	13	100	100
D - přeskok (kůň, bedna, koza)	3	13	100	100
E - bradla	2	4	67	31
F - hrazda	3	11	100	85
G - kladina	3	13	100	100
H - žebřiny	3	12	100	92
CH - lavičky	3	13	100	100
I - gymnastické tyče	3	6	100	46
J - gymnastické míče	2	5	67	38
K - stuhý	1	1	33	8
L - obruče	2	11	67	85
M - švihadla	3	13	100	100

Obr. 18 Nářadí a náčiní k dispozici při výuce gymnastiky

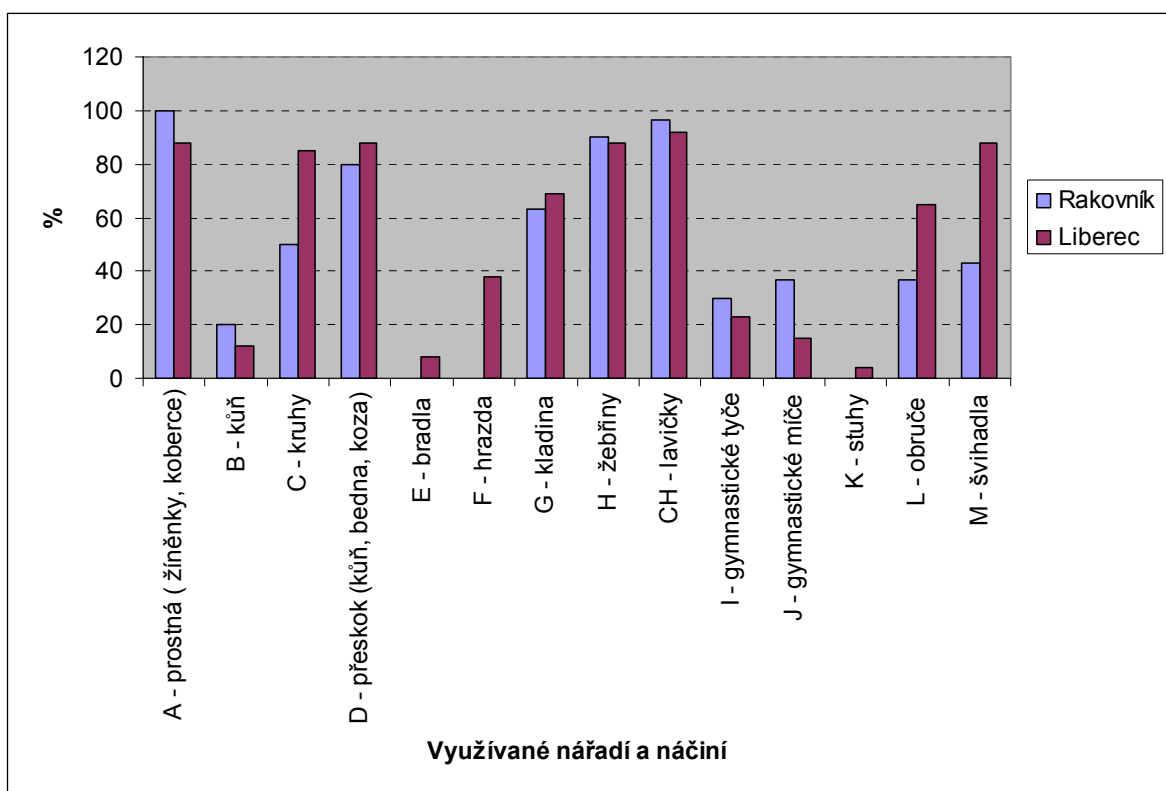
Výzkumný soubor tvořily celkem 3 školy v Rakovníku (100%, n=3) a 13 škol v Liberci (100%, n=13). 13 (100%) v Ra a 3 (100%) v Lb mají k dispozici žíněny či gymnastický koberec. 2 (67%) v Ra a 7 (54%) v Lb má k dispozici gymnastického koně. 3 (100%) v Ra a 13 (100%) v Lb má k dispozici gymnastické kruhy. 3 (100%) v Ra a 13 (100%) v Lb má k dispozici koně, bednu či kozu na přeskok. 2 (67%) v Ra a 4 (31%) v Lb má k dispozici bradla. 3 (100%) v Ra a 11 (85%) v Lb má k dispozici hrazdu. 3 (100%) v Ra a 13 (100%) v Lb má k dispozici kladinu. 3 (100%) v Ra a 12 (92%) v Lb má k dispozici žebřiny. 3 (100%) v Ra a 13 (100%) v Lb má k dispozici lavičky. 3 (100%) v Ra a 6 (46%) v Lb má k dispozici gymnastické tyče. 2 (67%) v Ra a 5 (38%) v Lb má k dispozici gymnastické míče. 1 (33%) v Ra a 1 (8%) v Lb má k dispozici gymnastické stuhy. 2 (67%) v Ra a 11 (85%) v Lb má k dispozici obruče. 3 (100%) v Ra a 13 (100%) v Lb má k dispozici švihadla.

Otázka č. 19

Jaká nářadí a náčiní využíváte k výuce gymnastiky?

Tab. 20 Nářadí a náčiní využívané k výuce gymnastiky

Využívané nářadí a náčiní	Využívá		% z dotazovaných	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - prostná (žíněnky, koberce)	30	23	100	88
B - kůň	6	3	20	12
C - kruhy	15	22	50	85
D - přeskok (kůň, bedna, koza)	24	23	80	88
E - bradla	0	2	0	8
F - hrazda	0	10	0	38
G - kladina	19	18	63	69
H - žebřiny	27	23	90	88
CH - lavičky	29	24	97	92
I - gymnastické tyče	9	6	30	23
J - gymnastické míče	11	4	37	15
K - stuhy	0	1	0	4
L - obruče	11	17	37	65
M - švihadla	13	23	43	88

Obr. 19 Nářadí a náčiní využívané k výuce gymnastiky

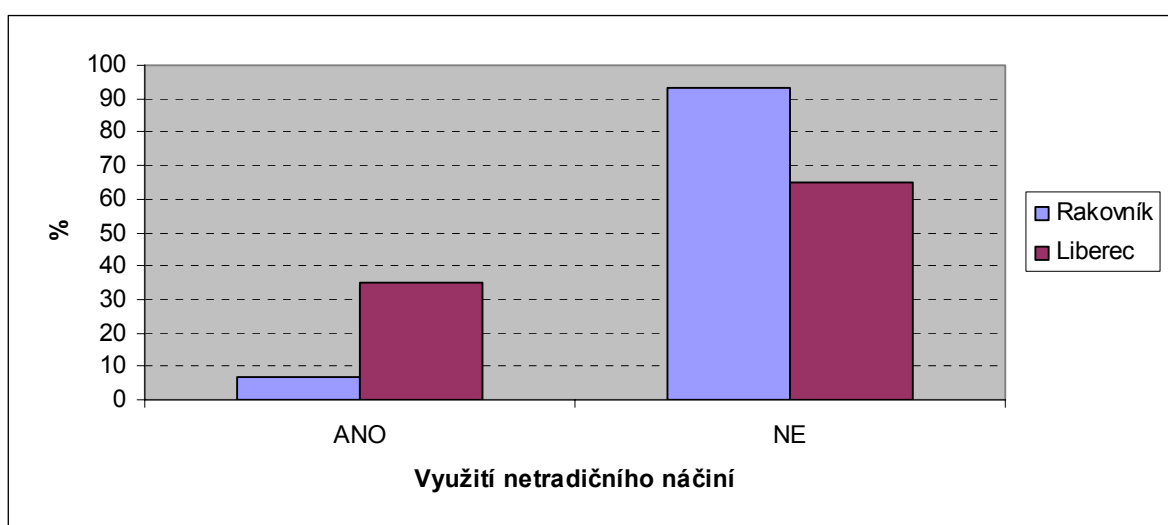
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 30 (100%) z Ra a 23 (88%) z Lb využívá k výuce GYM žíněnký či gymnastický koberec. 6 (20%) z Ra a 3 (12%) z Lb využívají k výuce gymnastického koně. 15 (50%) z Ra a 22 (85%) z Lb využívá k výuce gymnastické kruhy. 24 (80%) z Ra a 23 (88%) z Lb využívá k výuce koně, bednu či kozu na přeskok. 2 (8%) z Lb využívají k výuce bradla. 10 (38%) z Lb využívá k výuce hrazdu. 19 (63%) z Ra a 18 (69%) z Lb využívá k výuce kladinu. 27 (90%) z Ra a 23 (88%) z Lb využívá žebřiny. 29 (97%) z Ra a 24 (92%) z Lb využívá k výuce lavičky. 9 (30%) z Ra a 6 (23%) z Lb využívá k výuce gymnastické tyče. 11 (37%) z Ra a 4 (15%) z Lb využívají k výuce gymnastické míče. 1 (4%) z Lb využívá k výuce gymnastické stuhy. 11 (37%) z Ra a 17 (65%) z Lb využívá k výuce obruče. 13 (43%) z Ra a 23 (88%) z Lb využívá k výuce švihadla.

Otázka č. 20

Máte k dispozici či využíváte k výuce gymnastiky nějaká netradiční nářadí či náčiní?

Tab. 21 Dostupnost a použití netradičního gymnastického nářadí či náčiní

Využití netradičního náčiní	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	2	9	7	35
NE	28	17	93	65
n	30	26	100	100

Obr. 20 Dostupnost a použití netradičního gymnastického nářadí či náčiní

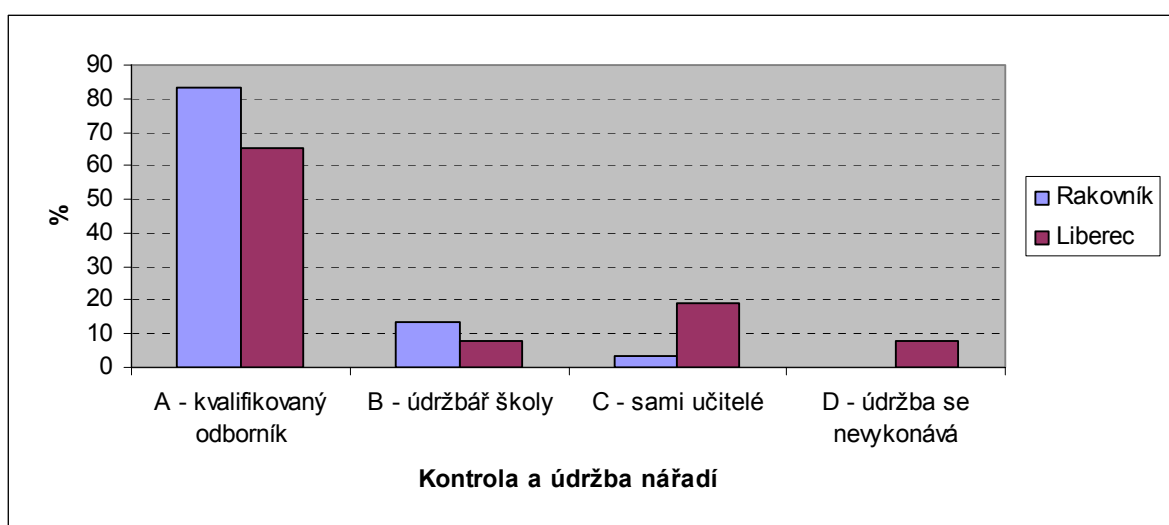
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 2 (7%) z Ra a 9 (35%) z Lb má k dispozici a využívá netradiční nářadí či náčiní k výuce GYM. 28 (93%) z Ra a 17 (65%) z Lb nemá či nepoužívá netradiční nářadí a náčiní k výuce GYM.

Otázka č. 21

Kdo provádí kontrolu a údržbu gymnastického nářadí?

Tab. 22 Kontrola a údržba gymnastického nářadí

Kontrola a údržba nářadí	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - kvalifikovaný odborník	25	17	83	65
B - údržbář školy	4	2	13	8
C - sami učitelé	1	5	3	19
D - údržba se nevykonává	0	2	0	8
n	30	26	100	100

Obr. 21 Kontrola a údržba gymnastického nářadí

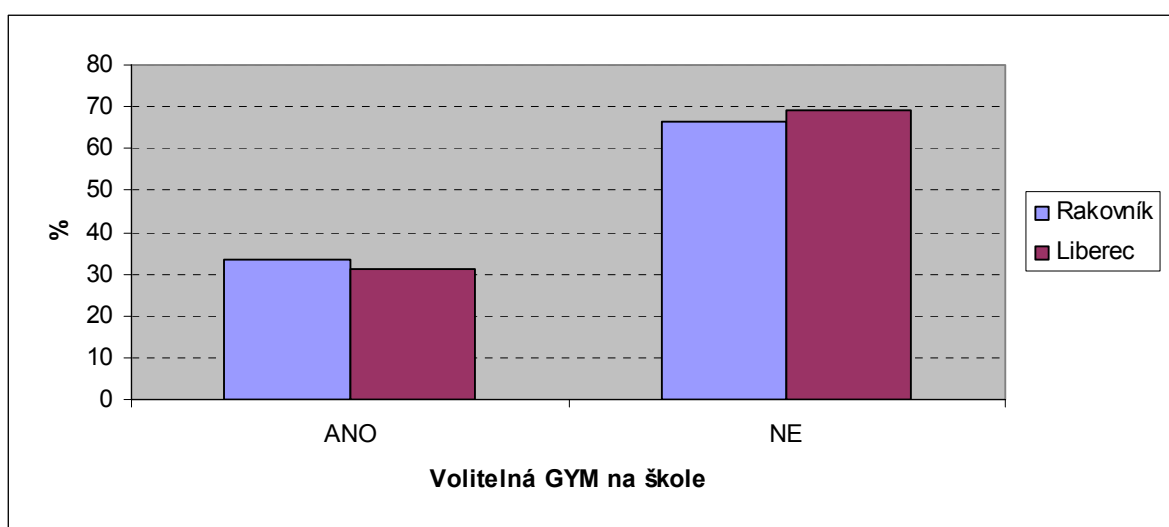
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 25 (83%) z Ra a 17 (65%) z Lb uvádí, že kontrolu a údržbu gymnastického nářadí, které používají ve výuce, kontroluje a udržuje kvalifikovaný odborník. 4 (13%) z Ra a 2 (8%) z Lb uvádí, že kontrolu a údržbu nářadí provádí údržbář školy. 1 (3%) z Ra a 5 (19%) z Lb uvádí, že kontrolu a údržbu nářadí provádí sami učitelé. 2 (8%) z Lb uvádí, že se údržba jejich nářadí nevykonává.

Otázka č. 22

Nabízí Vaše škola gymnastiku v rámci volitelných předmětů?

Tab. 23 Volitelná gymnastika v rámci volitelných předmětů

Volitelná GYM na škole	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	1	4	33	31
NE	2	9	67	69
n	3	13	100	100

Tab. 22 Volitelná gymnastika v rámci volitelných předmětů

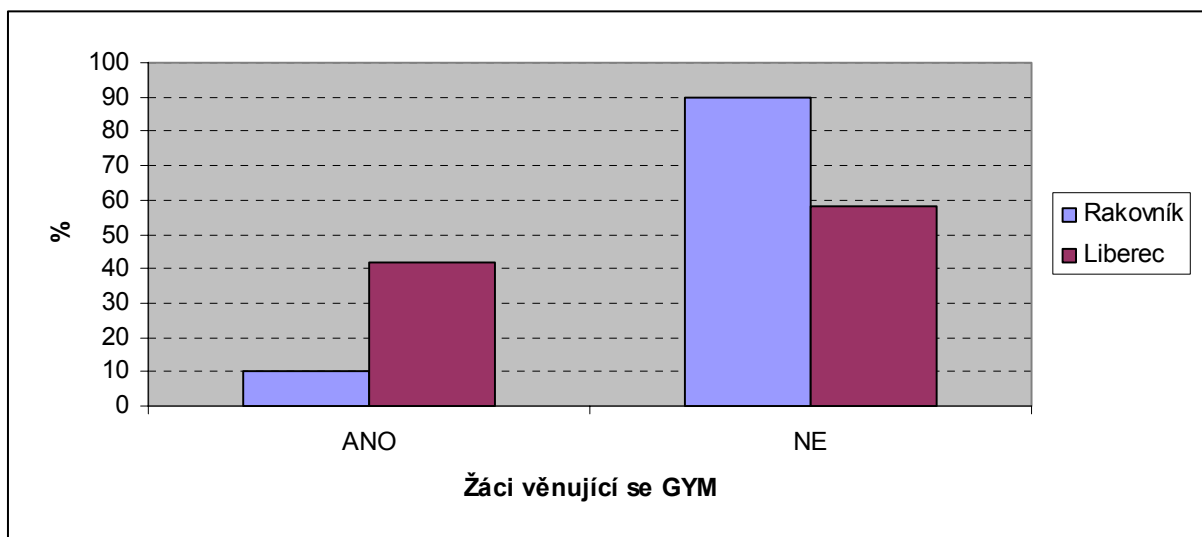
Výzkumný soubor tvořily celkem 3 školy v Rakovníku (100%, n=3) a 13 škol v Liberci (100%, n=13). 1 (33%) v Ra a 4 (31%) v Lb nabízí gymnastiku v rámci volitelných předmětů. 2 (67%) v Ra a 9 (69%) v Lb gymnastiku v rámci volitelných předmětů nenabízí.

Otázka č. 23

Máte ve své třídě žáka, který se věnuje gymnastice?

Tab. 24 Žáci věnující se GYM

Žáci věnující se GYM	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	3	11	11	42
NE	27	15	15	58
n	30	26	26	100

Obr. 23 Žáci věnující se GYM

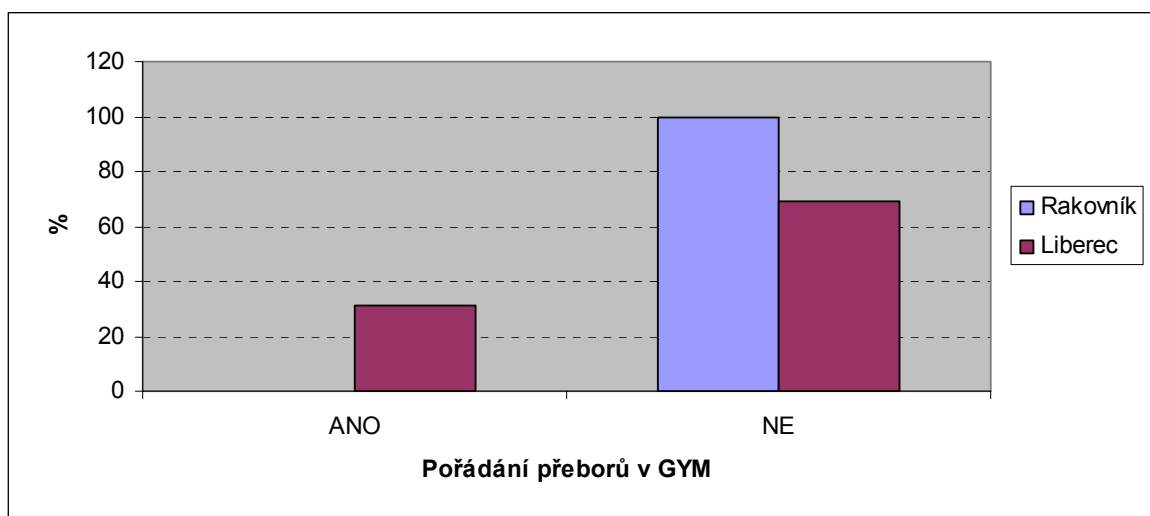
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 3 (10%) z Ra a 11 (42%) z Lb uvádí, že mají ve své třídě žáka, který se věnuje gymnastice. 27 (90%) z Ra a 15 (58%) z Lb uvádí, že ve své třídě nemají žáka, který se věnuje gymnastice.

Otázka č. 24

Pořádají se na Vaší škole, ve Vašem městě přebory škol v gymnastice?

Tab. 25 Přebory škol v gymnastice

Přebory v GYM	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	0	4	0	31
NE	3	9	100	69
n	3	13	100	100

Obr. 24 Přebory škol v gymnastice

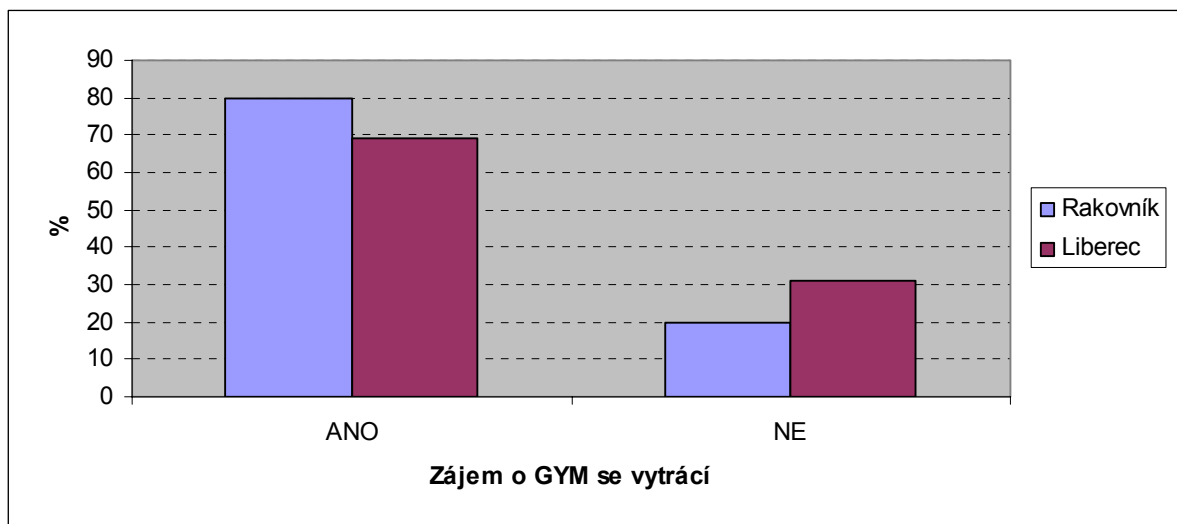
Výzkumný soubor tvořily celkem 3 školy v Rakovníku (100%, n=3) a 13 škol v Liberci (100%, n=13). 4 (31%) z Lb uvádí, že se na jejich škole, ve městě pořádají přebory škol v gymnastice. 3 (100%) z Ra a 9 (69%) z Lb uvádí, že se přebory v gymnastice nepořádají na jejich škole či ve městě.

Otázka č. 25

Myslíte si, že se zájem o gymnastiku vytrácí?

Tab. 26 Zájem o gymnastiku se vytrácí

Zájem o GYM se vytrácí	Absolutní četnost		Relativní četnost (%)	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
ANO	24	18	80	69
NE	6	8	20	31
n	30	26	100	100

Obr. 25 Zájem o gymnastiku se vytrácí

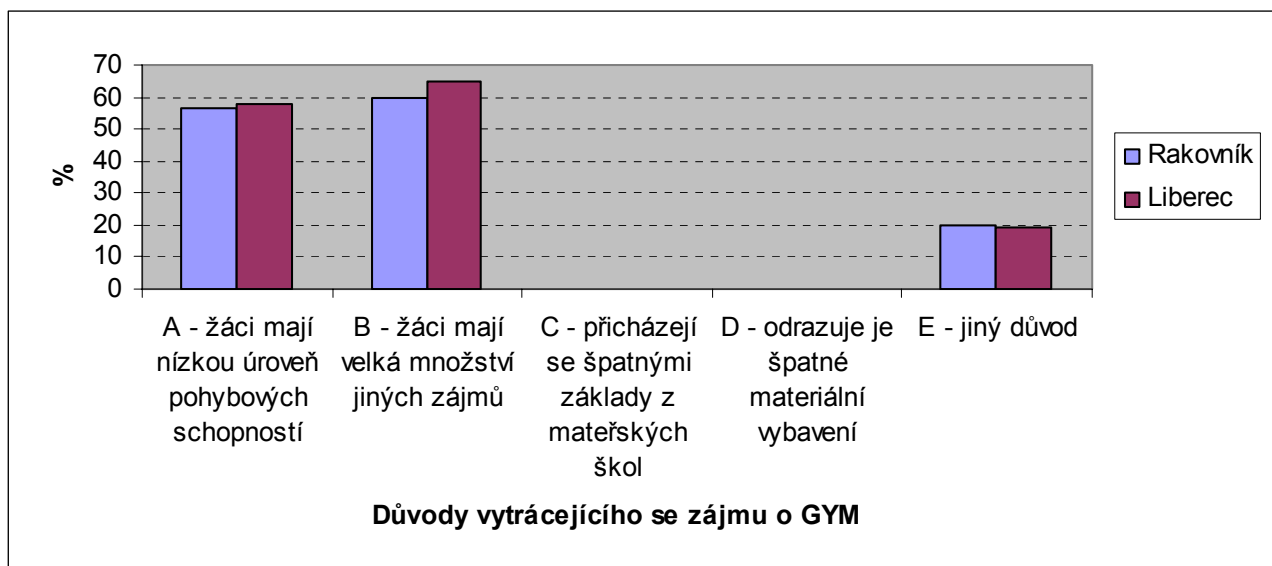
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 24 (80%) z Ra a 18 (69%) z Lb si myslí, že se zájem o gymnastiku vytrácí. 6 (20%) z Ra a 8 (31%) z Lb si myslí, že se zájem o gymnastiku nevytrácí.

Otázka č. 26

Proč se podle Vás vytrácí zájem o gymnastiku?

Tab. 27 Důvody vytrácejícího se zájmu o gymnastiku

Důvody vytrácejícího se zájmu o GYM	Souhlasí		% z dotazovaných	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - žáci mají nízkou úroveň pohybových schopností	17	15	57	58
B - žáci mají velká množství jiných zájmů	18	17	60	65
C - žáci přicházejí se špatnými základy z mateřských škol	0	0	0	0
D - žáky odrazuje špatné materiální vybavení	0	0	0	0
E - jiný důvod	6	5	20	19

Obr. 26 Důvody vytrácejícího se zájmu o gymnastiku

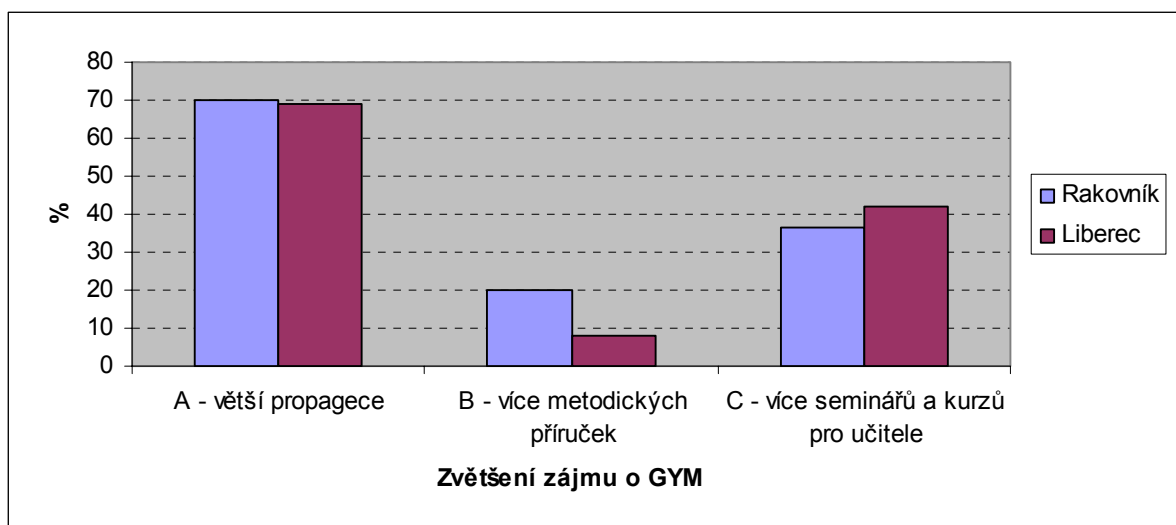
Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 17 (57%) z Ra a 15 (58%) z Lb uvádí, že žáci mají nízkou úroveň pohybových schopností, a proto se u nich vytrácí zájem o gymnastiku. 18 (60%) z Ra a 17 (65%) z Lb uvádí, že žáci mají velké množství jiných zájmů, a proto se u nich vytrácí zájem o gymnastiku. Nikdo z respondentů se nedomnívá, že by důvodem ztrácejícího se zájmu o gymnastiku byly špatné základy z mateřských škol či by žáky odráželo špatné materiální vybavení pro výuku gymnastiky. 6 (20%) z Ra a 5 (19%) z Lb uvedlo jiné důvody. Jiné důvody: gymnastika není „in“, nezájem o sportování dětí ze strany rodičů, nedostatečné finanční prostředky.

Otázka č. 27

Co by podle Vás dopomohlo ke zvýšení zájmu o gymnastiku?

Tab. 28 Zvětšení zájmu o gymnastiku

Zvětšení zájmu o GYM	Souhlasí		% z dotazovaných	
	Rakovník	Liberec	Rakovník	Liberec
A - větší propagace	21	18	70	69
B - více metodických příruček	6	2	20	8
C - více seminářů a kurzů pro učitele	11	11	37	42

Obr. 27 Zvětšení zájmu o gymnastiku

Výzkumný soubor tvořilo celkem 30 učitelů v Rakovníku (100%, n=30) a 26 učitelů v Liberci (100%, n=26). 21 (70%) z Ra a 18 (69%) z Lb se domnívá, že by zájem o gymnastiku zvýšila větší propagace. 6 (20%) z Ra a 2 (8%) z Lb se domnívá, že by ke zvýšenému zájmu o gymnastiku napomohla větší nabídka metodických příruček. 11 (37%) z Ra a 11 (42%) z Lb uvádí, že zájem by se zvýšil s větší nabídkou kurzů a seminářů pro učitele.

6 Závěr

Z anketního šetření vyplynulo, že 100% oslovených učitelů zařezuje gymnastiku do vyučovacího procesu tělesné výchovy i přesto, že rámcový vzdělávací program dává škole možnost volby, zda do svého školního vzdělávacího programu výuku gymnastiky zařadí.

Výsledky anketního šetření podávají informace o současném stavu výuky gymnastiky na základních školách v Rakovníku a Liberci. Výuku řídí učitelé, kteří jsou absolventi pedagogických fakult VŠ, kteří prošli teoretickou i praktickou výukou gymnastiky během svého studia na pedagogických fakultách a FTVS v Praze. Učitelům gymnastika nevadí, zaujímají k ní neutrální postoj. Výuka tělesné výchovy na školách probíhá v prostorách vlastní tělocvičny, která je materiálně velmi dobře vybavena tradičním nářadím a náčiním k výuce gymnastiky.

Zkoumaná problematika zařazení gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy na 1. stupni základních škol také napověděla, že je potřeba se do budoucna ještě zaměřit na slabá místa a nedostatky, kdy učitelé v Rakovníku mají problém s metodikou gymnastiky. Učitelé vlastní metodické pokyny staršího data vydání, či metodické pokyny k dispozici vůbec nemají. Gymnastika se na školách neobjevuje v nabídce volitelných předmětů a gymnastice se věnuje malé procento žáků. Učitelé se neúčastní seminářů o gymnastice a na školách se nepořádají gymnastické přebory. Učitelé nevyužívají netradiční nářadí a náčiní a z didaktické techniky využívají nejvíce radiomagnetofon.

Během anketního šetření jsem se v Liberci setkala s velkým nezájmem a neochotou ze strany učitelů. Po dvou pokusech rozšířit anketu za pomoci elektronické pošty jsem liberecké školy navštívila osobně. I přesto se do anketního šetření zapojilo jen 13 libereckých základních škol a 26 učitelů tělesné výchovy. Opačná situace nastala v Rakovníku, kde se do anketního šetření zapojily všechny školy a 88% učitelů tělesné výchovy.

V průběhu zpracování a vyhodnocování získaných dat jsem si uvědomila některé další skutečnosti, které se týkají lepšího zrealizování anketního šetření. Získané výsledky jistě využiji při své budoucí učitelské práci. S výsledky bych ráda seznámila učitele

základních škol, studenty tělesné výchovy, trenéry a cvičitele gymnastiky popř. i zástupce České gymnastické federace či České asociace sportu pro všechny.

Asi žádný pedagog nevychová během vyučovacího procesu tělesné výchovy novou Věru Čáslavskou, ale rozhodně by učitele neměla opouštět myšlenka v zařazování gymnastiky do vyučovacího procesu tělesné výchovy.

7 Literatura

HÁJKOVÁ, J., VEJRAŽKOVÁ, D. *Základní gymnastika*. 1. vyd. Praha: UK Praha, 1994. ISBN 80-7066-895-4.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JANSOVÁ, L., VÝBORNÁ, L., ČECHOVÁ, P. *České děti mají kvůli nedostatku pohybu špatné držení těla* [online]. 2002-02-02 [cit. 2010-07-21] Dostupné z www: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/podkuzi/_zprava/542372

KUBIČKA, J. *Vybrané kapitoly z teorie gymnastiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-721-4.

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: VÚP, 2005. ISBN 80-87000-02-1.

NEJEDLO, P. *Bludný kruh školní tělesné výchovy* [online]. 2010-03-01 [cit. 2010-07-20] Dostupné z www: <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/02/petr-nejedlo-bludny-kruh-skolni-telesne.html>

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-7184-569-0.

REITMAYER, L. *Přehled vývoje tělesné výchovy na území ČSSR*. 1. vyd. Praha: SPN, 1978.

REITMAYER, L. *Přehled vývoje tělesné výchovy ve světě*. 1. vyd. Praha: SPN, 1977.

RYCHTECKÝ, A., FIALOVÁ, L. *Didaktika školní tělesné výchovy*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-7184-659-7.

SEKOT, A. *Sociologie sportu*. 1. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-1324.

ŠPIDÍKOVÁ, P. *Děti jsou prostě slabé* [online]. 2009-10-06 [cit. 2010-07-20] Dostupné z www: http://www.denik.cz/z_domova/deti-casto-nezvladnou-ani-kotoul20091006.html

TRÁVNÍČEK, M. Různé pojetí výuky tělesné výchovy na 1. stupni ZŠ. In *Škola a zdraví pro 21. století. Sborník z 2. konference Škola a zdraví 21 pořádané Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katedra tělesné výchovy, 2006.

ZÍTKO, M. *Všeobecná gymnastika - speciální učební text*. 1. vyd. Praha: ČASPV, 2000. ISBN 80-902509-7-1.

ZÍTKO, M. *Základní gymnastika..* 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 978-80-246-1478-6.

Přílohy

Seznam příloh

1. Anketa
2. Školy zapojené do anketního šetření

Anketa

Veškeré otázky se týkají žáků a učitelů 1. stupně ZŠ!

Správnou odpověď zakroužkujte.

Zakroužkovat můžete i více odpovědí.

- 1. Kolik let pracujete jako učitel(ka) na základní škole?**
- 2. Máte vystudovanou vysokou školu?**
ANO/NE
- 3. Pokud ano, jakou?**
- 4. Jaký je Váš vztah ke gymnastice?**
 - a) velmi vřelý, vyhledávám gymnastiku
 - b) neutrální postoj, gymnastika mi nevadí
 - c) pokud nemusím, nevyhledávám ji
- 5. Věnujete se aktivně sportu ve svém volném čase?**
ANO/NE
- 6. Absolvoval(a) jste výuku gymnastiky na vysoké škole?**
ANO/NE
- 7. Pokud ANO, jakou formou probíhala výuka gymnastiky na vysoké škole?**
 - a) spíše teoretická
 - b) spíše praktická
 - c) teoretická i praktická
- 8. Využíváte gymnastiku v hodinách TV?**
ANO/NE

9. **Pokud ANO, z jakého důvodu je podle Vás vhodné zařazovat gymnastiku do výuky?**
- a) rozvoj síly a dalších pohybových schopností
 - b) zlepšení koordinace pohybu
 - c) zlepšení postřehu
 - d) větší sebekázeň
 - e) rozvíjení vzájemných vztahů a spolupráce
 - f) jiný důvod: (dopíšte)
10. **Pokud NE, z jakého důvodu nezařazujete gymnastiku do výuky?**
- a) nedostatečné vybavení (nářadí, náčiní, technika...)
 - b) celková náročnost (nedostačující čas, velký počet žáků)
 - c) velké riziko zranění při cvičení gymnastiky
 - d) jiný důvod: (dopíšte)
11. **Jaké je podle Vás riziko zranění při cvičení gymnastiky?**
- a) stejné jako u ostatních sportů
 - b) vyšší než u ostatních sportů
 - c) nižší než u ostatních sportů
12. **Máte problém s metodikou gymnastiky?**
ANO/NE
13. **Máte k dispozici metodické pokyny (materiály)?**
ANO/NE
14. **Účastníte se seminářů týkajících se gymnastiky?**
ANO/NE
15. **Využíváte didaktickou techniku během výuky gymnastiky?**
ANO/NE

- 16. Pokud ANO, jakou?**
- a) radiomagnetofon
 - b) video, DVD
 - c) počítač
 - d) kamera
- 17. Tělesná výchova Vaší školy probíhá:**
- a) ve vlastní tělocvičně
 - b) v pronajaté tělocvičně
 - c) jinde
- 18. Jaké nářadí a náčiní máte k dispozici k výuce gymnastiky?**
- a) prostná (žíněnky, koberec)
 - b) kůň
 - c) kruhy
 - d) přeskok (kůň, bedna, koza, můstek)
 - e) bradla
 - f) hrazda
 - g) kladina
 - h) žebřiny
 - ch) lavičky
 - i) gymnastické tyče
 - j) gymnastické míče
 - k) stuhy
 - l) obruče
 - m) švihadla
- 19. Jaké nářadí a náčiní využíváte k výuce gymnastiky?**
- a) prostná (žíněnky, koberec)
 - b) kůň
 - c) kruhy
 - d) přeskok (kůň, bedna, koza, můstek)
 - e) bradla
 - f) hrazda

- g) kladina
- h) žebřiny
- ch) lavičky
- i) gymnastické tyče
- j) gymnastické míče
- k) stuhy
- l) obruče
- m) švihadla

- 20. Máte k dispozici či využíváte k výuce nějaké netradiční nářadí či náčiní?**
- 21. Kdo provádí kontrolu a údržbu gymnastického nářadí?**
- a) kvalifikovaný odborník
 - b) údržbář školy
 - c) sami učitelé
 - d) kontrola a údržba se nevykonává
- 22. Nabízí Vaše škola gymnastiku v rámci volitelných předmětů?**
ANO/NE
- 23. Máte ve své třídě žáka, který se věnuje gymnastice?**
ANO/NE
- 24. Pořádají se na Vaší škole, ve Vašem městě přebory škol v gymnastice?**
ANO/NE
- 25. Myslíte si, že zájem o gymnastiku se vytrácí?**
ANO/NE
- 26. Pokud ANO, proč?**
- a) žáci mají nízkou úroveň pohybových schopností
 - b) žáci mají velké množství jiných zájmů
 - c) přicházejí se špatnými základy z mateřských škol

- d) odrazuje je špatné materiální vybavení
- e) jiný důvod: (dopíšte)

27. Co by podle vás dopomohlo ke zvýšení zájmu o gymnastiku?

- a) větší propagace
- b) více metodických příruček
- c) více seminářů a kurzů pro učitele

Děkuji za Váš čas strávený nad vyplněním ankety.

Školy zapojené do anketního šetření

Rakovník

1. ZŠ Rakovník
2. ZŠ Rakovník
3. ZŠ Rakovník

Liberec

ZŠ 5. května
ZŠ Barvířská
ZŠ Dobiašova
ZŠ Gollova
ZŠ Husova
ZŠ Kunratická
ZŠ Lesní
ZŠ Oblačná
ZŠ Ostašov
ZŠ Švermova
ZŠ U Školy
ZŠ Vrchlického
Křesťanská ZŠ J. A. Komenského